

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

18 december 2003

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MORGENVERGADERING

DECREET ACTIVEREN VAN RISICOKAPITAAL

RESOLUTIE INFRASTRUCTUURBELEID VOOR HET VLAAMSE ONDERWIJS

VERZOEKSCHRIFT HERVORMING VAN HET HOGER ONDERWIJS VOOR SOCIALE PROMOTIE

Inhoud

Nr. 21

Donderdag 18 december 2003
Morgenvergadering

Berichten van verhindering	1
Ontwerp van decreet betreffende het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen – 1863 (2003-2004) – Nrs. 1 tot 4	
Algemene bespreking	1
Sprekers : de heren Guy Sols, verslaggever, Eddy Schuermans, Marc van den Abeelen, André-Emiel Bogaert, Eric Van Rompuy en Mathieu Boutsen en minister Patricia Ceysens	
Artikelsgewijze bespreking	15
Voorstel van resolutie van de heren Luc Martens, Jos De Meyer en Gilbert Vanleenhove betreffende het infrastructuurbeleid voor het Vlaamse onderwijs – 1752 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 4	
Bespreking	25
Sprekers : de heren Jos De Meyer, verslaggever, Luc Martens, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, Dirk De Cock, Frans Ramon, Robert Voorhamme, Julien Librecht en Kris Van Dijck	
Verzoekschrift over de hervorming van het hoger onderwijs voor sociale promotie – 1972 (2003-2004) – Nr. 1	
Verslag	34
Regeling van de werkzaamheden	35

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 10.13 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Jaak Gabriels, Eloi Glorieux, Leo Peeters : gezondheidsredenen ;

Peter De Ridder : buitenslands ;

Jan Penris, Luk Van Nieuwenhuysen : ambtsverplichtingen ;

Jan Laurys : familieverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET betreffende het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen
– 1863 (2003-2004) – Nrs. 1 tot 4

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Sols, verslaggever, heeft het woord.

De heer Guy Sols, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, het zou me door de hardwerkende leden van de commissie niet in dank worden afgenomen als ik voor dit ontwerp van decreet louter naar het verslag zou verwijzen.

De commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme besprak op haar vergaderingen van 27 november en 4 december 2003 het ontwerp van decreet betreffende het activeren van ri-

sicokapitaal in Vlaanderen. Op vraag van een lid werd het verslag door de commissie goedgekeurd op haar vergadering van 9 december 2003.

ARKimedes is een systeem dat op structurele wijze risicokapitaal wil activeren ten behoeve van Vlaamse starters en KMO's. De regeling biedt professionele risicokapitaalverschaffers de mogelijkheid om bovenop elke euro aan eigen middelen die zij investeren in een Vlaamse starter of KMO, een bijkomende euro te investeren vanuit een ARKimedes-fonds.

De doelstelling van ARKimedes is het bevorderen van ARK-investeringen. Een investering is een ARKinvestering als ze aan een aantal voorwaarden voldoet die in het ontwerp van decreet worden opgesomd.

De regeling werkt als volgt. ARKimedes Management NV richt één of meer ARKimedes-fondsen op. ARKimedes-fondsen plaatsen aandelen of rechten van deelneming bij het publiek of bij andere investeerders. Ze kunnen tevens bij diverse partijen leningen aangaan of schuldinstrumenten plaatsen. De middelen van de ARKimedes-fondsen worden gebruikt voor het nemen van kapitaalparticipaties in en het verstrekken van hefboomleningen aan ARKIV's, met het oog op het uitvoeren van ARKinvesteringen.

In het licht van de vastgestelde equity gap in Vlaanderen wordt momenteel vooropgesteld dat bij de lancering van de ARKimedes-regeling twee ARKimedes-fondsen zouden worden opgericht. Het ARKimedes I-fonds zou aandelen uitgeven bij het publiek voor een totaal bedrag van 50 tot 75 miljoen euro. De middelen van dat fonds zouden uitsluitend worden benut voor het nemen van kapitaalparticipaties in ARKIV's. Het ARKimedes II-fonds zou worden gefinancierd met bankleningen, om die vervolgens aan te wenden voor het toekennen van hefboomleningen aan ARKIV's. De maximale belastingvermindering die zou worden toegestaan, bedraagt 875 euro, zijnde een vermindering op een pakket van 10 aandelen van het ARKimedes I-fonds met een totale waarde van 2.500 euro. Die vermindering zou gelijkmatig worden gespreid over een periode van 4 jaar.

Voorts wordt in de ontwerptekst van het ARK-decreet in de mogelijkheid voorzien dat de Vlaamse regering een gewestgarantie kan verschaffen bij de financiering van een ARKimedes-fonds. Zo'n gewestgarantie zal in elk geval noodzakelijk zijn indien een ARKimedes-fonds vreemd vermogen aantrekt.

Sols

Risicokapitaalverschaffers die een beroep willen doen op de middelen van de ARKImedes-fondsen, dienen een aanvraag tot erkenning als ARKIV in bij ARKImedes Management NV. Om in aanmerking te kunnen komen voor erkenning als ARKIV, moeten risicokapitaalverschaffers aan een aantal voorwaarden voldoen die in het ontwerp worden opgesomd.

Risicokapitaalverschaffers moeten bij hun aanvraag tot erkenning als ARKIV aangeven of zij een kapitaalparticipatie wensen of trekkingsrechten op hefboomleningen. De erkenning als kapitaal-ARKIV impliceert de goedkeuring van de kapitaalparticipatie in die ARKIV vanuit een ARKImedes-fonds. Een kapitaalparticipatie is slechts mogelijk indien de betrokken kapitaal-ARKIV er zich bij haar erkenningsaanvraag toe verbonden heeft om geen andere investeringen dan ARK-investeringen uit te voeren.

Een ARKImedes-fonds kan houder zijn van elk percentage lager dan 50 percent van het kapitaal van een ARKIV. Een ARKImedes-fonds investeert pari passu met de andere partijen. Het bedingt dat de ARKIV's in vereffening gesteld worden maximaal 10 jaar nadat de kapitaalparticipatie werd aangegaan.

Binnen de grenzen van haar nog niet gebruikte trekkingsrechten heeft een ARKIV recht op één of meerdere hefboomleningen vanwege een nader te bepalen ARKImedes-fonds, voor een bedrag dat gelijk is aan maximaal 50 percent van haar vaststaande verbintenissen om ARK-investeringen uit te voeren. Hefboomleningen hebben een maximumlooptijd van 10 jaar. Hun interestvoet, die een referentierentevoet plus een beperkte toeslag zal zijn, kan vast of variabel zijn. Gedurende 2 jaar is er een vrijstelling van interestbetaling, en vanaf de tweede verjaardag gebeurt de interestbetaling jaarlijks. De hoofdsom moet pas worden terugbetaald op de eindvervaldag. ARKIV's kunnen evenwel beslissen de lening vervroegd terug te betalen, mits zij een wederbeleggingsvergoeding betalen.

Starters en KMO's die op zoek zijn naar risicokapitaal dat kan worden ingebracht onder de vorm van een ARK-investering, dienen hun businessplan in bij een ARKIV. De ARKIV evalueert het dossier volgens haar eigen evaluatiemethodes en neemt de beslissing om al dan niet te investeren in de betreffende onderneming. Als aangenomen wordt dat in de eerste 5 jaar na de lancering van het ARKImedes-systeem 225 miljoen euro wordt geïnves-

teerd in, of uitgeleend aan, risicokapitaalverschaffers met het oog op ARK-investeringen, zou de ARKImedes-regeling moeten leiden tot minimaal 450 miljoen euro investeringen in Vlaamse starters en KMO's. Als wordt uitgegaan van een investeringsbedrag per KMO dat zich situeert tussen 300.000 euro en 900.000 euro, zou dat de komende 5 jaar moeten leiden tot de extra financiering van 500 tot 1.500 Vlaamse starters en KMO's.

De ARKImedes-regeling is zodanig opgebouwd dat de burger betrokken kan worden bij het versterken van het economisch draagvlak in Vlaanderen. ARKImedes-fondsen kunnen aandelen of rechten van deelneming uitgeven bij het publiek. De particuliere investeerders worden aldus aandeelhouder van een beleggingsinstelling die tot doel heeft financiële middelen te verschaffen aan fondsen die op hun beurt investeren in Vlaamse starters en KMO's. De deelnemende burger draagt daarbij een risico : op het moment dat hij in een ARKImedes-fonds stapt, weet hij niet welk rendement het fonds zal opleveren. Dat rendement zal immers afhangen van het rendement van de onderliggende kapitaalparticipaties. Om de deelnemende burger echter te belonen voor het risico dat hij neemt, geeft het ARK-decreet aan belastingplichtigen van het Vlaams Gewest die effecten van een ARKImedes-fonds bij de uitgifte aankopen, een fiscale stimulus.

Met een uitgifteprijs van slechts 250 euro, zouden de aandelen van het ARKImedes I-fonds toegankelijk zijn voor de meeste Vlamingen. Het belastingkrediet zou bovendien voor elke deelnemende burger in het ARKImedes I-fonds even groot zijn, ongeacht of hij veel dan wel weinig personenbelasting verschuldigd is. Op die manier wordt de deelname van de burger in het ARKImedes I-fonds beloond en niet de hogere belastingbijdrage van meerverdieners. De burger wordt aan de hand van een fiscale stimulus aangemoedigd om aandeelhouder te worden van een ARKImedes-fonds. Omdat hij als aandeelhouder een risico draagt, proeft de burger onrechtstreeks mee de smaak van het ondernemerschap. Het risico dat hij neemt, gaat gepaard met een rendementspotentieel dat het rendement van een risicoloze belegging ver overstijgt.

Daarnaast wordt de burger aangemoedigd om geduld uit te oefenen. Geduld is immers naast risico nemen en potentieel een hoog rendement behalen, een ander kenmerk van ondernemerschap. Door de spreiding van het belastingkrediet over een periode van 4 jaar wordt de particulier-investeerder aangemoedigd zijn belegging voor minstens 4 jaar aan te houden. Verkoopt de burger evenwel zijn ef-

Sols

fect of effecten vóór het verstrijken van de 4 jaar waarin een belastingkrediet wordt toegekend, dan verliest hij het niet-opgenomen belastingkrediet. Wie kans wil maken op een hoger rendement, moet net als ondernemers geduld kunnen uitoefenen.

De bespreking in de commissie wordt geopend door de heer Boutsen. Hij merkt op dat de minister het systeem beschouwt als een hefboom voor risicokapitaal voor Vlaamse starters. Een starter is volgens de heer Boutsen geen grote onderneming: hij begint klein en probeert groot te worden. De eigen inbreng bedraagt 50 percent. De eigen middelen stellen echter niet veel voor waardoor de startende ondernemer slechts in beperkte mate een beroep kan doen op vreemde middelen. De aanzet voor dit project is goed. Sommige mensen zullen daardoor kunnen worden geholpen. Voor de echte starter moeten echter andere maatregelen worden gevonden.

De heer Frans De Cock is van oordeel dat de doelstelling van minimaal 450 miljoen euro aan extra financiering voor 1.500 Vlaamse starters en KMO's zeker haalbaar is. Hij stelt dat de equity gap moet worden gedicht. Deze regeling moet daartoe bijdragen. Op die manier zal ook het gebrek aan ondernemerschap in Vlaanderen worden opgelost. De maatregel past in een algemeen kader van maatregelen op het gebied van risicokapitaal, of ruimer gezegd van financiële middelen voor KMO's. Het gaat dan niet alleen over kapitaal, maar ook over leningen en subsidies. Daartoe is ook al een andere maatregel genomen met name de verbetering van het Waarborgfonds.

Mevrouw Declercq verklaart dat ook haar fractie het ontwerp zal goedkeuren en hoopt dat het kansen zal bieden aan jonge ondernemers.

De heer Schuermans stelt dat zijn fractie het stimuleren van het verstrekken van risicokapitaal een belangrijke aangelegenheid vindt. De vraag is of ARKImedes een kans op slagen heeft. Welke modale belegger zal in ruil voor een belastingkrediet gedurende 4 jaar een bepaald risico willen lopen? In vergelijking met het rendement dat vandaag in risicoloze beleggingen kan worden gegenereerd, is het de vraag of het krediet dat men gedurende 4 jaar zal genieten bij de aankoop van aandelen uit het ARKImedesfonds, voldoende zal zijn om de mensen tot een risico aan te zetten.

De heer Schuermans gaat verder in op de opmerkingen van de Raad van State, de SERV en het Rekenhof. De Raad van State en de SERV zeggen dat het ontwerp van decreet een groot aantal bepalingen bevat die bevoegdheden delegeren naar de Vlaamse regering. Het is eigenlijk een ontwerp van kaderdecreet. Op zich is daar volgens de heer Schuermans niets op tegen, maar de essentiële bepalingen moeten volgens hem een decretale basis hebben.

Ook de SERV merkt volgens de heer Schuermans op dat de essentiële onderdelen van het decreet pas in de uitvoeringsbesluiten worden geregeld. Zo wordt het voor de SERV moeilijk om het ontwerp van decreet goed te evalueren. De SERV maakt verder een opmerking die CD&V volgt, namelijk dat deze regeling zou moeten passen in een globale visie. Het ontwerp richt zich tot een bepaald type van ondernemingen, maar men zou dit moeten kunnen inpassen in een algemene visie op het fiscale beleid van de Vlaamse overheid.

De heer Schuermans verklaart verder dat een belangrijk legistiek punt dat voor problemen zou kunnen zorgen als het ontwerp van decreet eenmaal wordt uitgevoerd, een belangrijk fiscaal principe is, waarover zowel de Raad van State als het Rekenhof opmerkingen maken. Het gaat met name over het principe, op basis van de bijzondere wet van 1989 betreffende de financiering van gemeenschappen en gewesten. Daarin staat dat belastingverminderingen of -vermeerderingen eigenlijk moeten gebeuren zonder vermindering van de progressiviteit van de personenbelasting en met uitsluiting van deloyale fiscale concurrentie. Bepaalde mensen zouden immers kunnen aanklagen dat de regeling niet beantwoordt aan dat principe. Het feit dat er een nominaal bedrag als belastingvermindering wordt toegestaan, betekent dat de gevolgen daarvan niet voor iedereen dezelfde zijn. Men beantwoordt niet aan de progressiviteit van de personenbelasting. Het voordeel dat men geniet door deze maatregel, zal verhoudingsgewijs niet hetzelfde zijn voor iedereen maar afhangen van het belastbaar inkomen.

De heer Schuermans verklaart dat het getuigt van onbehoorlijk bestuur als men daar niet aan kan beantwoorden. Mensen die hebben ingetekend en een bepaald voordeel genieten, en zien dat iemand anders met een vergelijkbare inleg een groter voordeel geniet, zouden bij het Arbitragehof een klacht kunnen indienen tegen de toepassing van het decreet. Dat leidt tot rechtsonzekerheid bij degenen die in het systeem willen stappen.

Sols

Over de doelgroep wordt volgens de heer Schuermans gezegd dat de kloof om risicokapitaal te verwerven het grootst is in transitionele ondernemingen. In de definitie van doelondernemingen komt dat volgens hem niet tot uiting. Hij vraagt hoe de minister kan beantwoorden aan de laagdrempelige investeringsbehoefte van ondernemingen. Hij verklaart altijd voorstander te zijn geweest van het Nederlandse systeem van de Tante Agaath-lening. In het verleden werden daarover al voorstellen gedaan, ook op het federaal niveau. Ook de heer Schuermans is van oordeel dat de voorliggende regeling niet beantwoordt aan de nood van kleine en startende ondernemingen.

Ikzelf merk op dat ondanks de pertinente vragen van de heer Schuermans, diens fractie blijkbaar voor het overige weinig kritiek heeft op het ontwerp.

Volgens mij houden de adviezen van de Raad van State en van de SERV eigenlijk geen kritiek in. Ze moeten worden beschouwd als vaststellingen bij deze kaderregeling. Er is een kaderdecreet nodig omdat het gaat om een opportuniteitsafweging. Er moet kunnen worden ingespeeld op tijdelijke behoeften. Daartoe is een delegatie aan de regering nodig om tijdig te kunnen bijsturen. Als alles in het decreet wordt opgenomen, dan moeten regelingen ook om de haverklap decretaal worden gewijzigd.

Ik ben er niet van overtuigd dat het gelijkheidsbeginsel met de voorgestelde fiscale regeling zal worden geschaad. Het algemeen principe is dat gelijken in gelijke omstandigheden gelijk moeten worden behandeld. Als de aftrek verschillend is voor twee personen met een identieke inkomenssituatie, dan is er inderdaad een probleem. Indien men, zoals nu, werkt met belastingschalen en een bepaald wettelijk systeem, en er daardoor een verschil in grootte is van de belastingaftrek, dan is dat voor mij geen schending van het gelijkheidsbeginsel.

Volgens de heer Schuermans ligt het probleem bij de progressiviteit van het systeem. De opmerking wordt gemaakt door de Raad van State en door het Rekenhof, en moet daarom ernstig worden genomen. Hij gaat vervolgens dieper in op de opmerkingen van het Rekenhof en de Raad van State.

Hij stelt nog dat deze kwestie moet worden beoordeeld op zijn juridische aspecten en techniciteit. Het gaat niet om een politieke discussie. Ofwel wordt het principe van de progressiviteit, zoals dat

is ingeschreven in de financieringswet, onverkort gevolgd, ofwel wordt ervan afgeweken. Als er voor wordt gekozen dat het principe wordt gevolgd, kan het niet zijn dat het effect van een maatregel verhoudingsgewijs voor twee burgers verschillend is, al hebben ze hetzelfde bedrag als aftrek. Dat is in tegenstelling met het principe van de progressiviteit.

De heer Laurys stelt dat de opmerkingen van zijn fractie zijn ingegeven door een sterke bekommernis voor de draagwijdte van de opmerkingen van de Raad van State en het Rekenhof. Het is voor hem belangrijk omdat het hier gaat om de equity gap en het zaaikapitaal van de transitionele bedrijven, die met nieuwe producten komen waaraan hoge risico's verbonden zijn. De cijfers zijn bekend: één op de drie heeft in de eerste 3 jaar te maken met een faillissement, en de helft binnen de 5 jaar. Daar worden geen financieringsvormen voor gevonden. Er wordt geprobeerd daaraan tegemoet te komen. Financieringsvormen vinden, is echter een kwestie van vertrouwen. Dat is de basis.

Volgens de heer Bogaert, voorzitter van de commissie, is het duidelijk dat er een enorme nood bestaat aan de toegankelijkheid tot risicokapitaal. Daarover is de commissie het al vier jaar eens. Het is dus positief dat dit ontwerp van decreet eindelijk ter bespreking voorligt. Hij is van oordeel dat de banksector, die op een bepaald ogenblik heeft gefaald wat de toegankelijkheid tot risicokapitaal betreft, nu via een achterpoortje het systeem in handen zal krijgen. De bankwereld heeft forfait gegeven wanneer er sprake was van een belangrijke uitdaging, maar krijgt volgens hem via dit systeem een enorm geschenk.

Hij leert uit de toelichting dat het rendement zal afhangen van de risicopremie die de kredietversrekker verwacht boven op een risicoloze belegging. Er bestaat volgens hem geen risicoloze belegging.

De heer Bogaert is voor het overige van oordeel dat dit een goede regeling is die vrij vlot zal verlopen. Heel wat investeringen bij starters en KMO's zijn nodig om aan onmiddellijke noden te voldoen, zoals het financieren van een uitvinding, het overschakelen op logistics, het verliezen van een markt of het invullen van een andere markt. Ook bij KMO's zijn dat dagelijkse pionnen op het schaakbord, waarvoor men onmiddellijk geld nodig heeft, zonder dat er een plan is. Die nood wordt echter niet gelenigd met deze ARKImedes-regeling.

De banken werden vroeger steeds aangekeken op het feit dat men zeer veel moest doen om een le-

Sols

ning te krijgen, terwijl een grote multinational onmiddellijk 1 miljard frank kon krijgen, zelfs al zou de helft verloren gaan. Dat probleem blijft dus bestaan.

In haar antwoord merkt minister Ceysens op dat de commissie niet in de eerste plaats een juridische discussie voert. Hier moet vooral een politiek debat plaatsvinden. Er kunnen bij nieuwe decreetgeving altijd verschillende juridische interpretaties worden gevonden. Met het maken van eigen Vlaamse decreetgeving verlegt Vlaanderen elke dag opnieuw juridische grenzen.

De banken hebben volgens haar in het verleden wel risicokapitaal verstrekt. Ook nu nemen ze soms het risico, maar ze gaan daarbij heel selectief te werk. Het is natuurlijk terecht om geen geld te stoppen in slechte projecten. Het komt er op aan een eerlijk systeem te vinden. Sommige ondernemers die nu verstoken blijven van geld, zouden wel een kans moeten krijgen.

Minister Ceysens stelt dat de Vlaamse overheid zeker niet zal doen zoals bij de nationale sectoren gebeurde. Toen werd er geld gestopt in verlieslatende projecten. Er wordt immers gewerkt met venture capitalists en die moeten bereid zijn om 50 percent te investeren. Dat moet een waarborg zijn. Dat het over 50 percent gaat, is een keuze. Natuurlijk zijn er ook andere verdelingen mogelijk. Voor de voorwaarden verwijst de minister naar artikel 16, waarin de Europese KMO-definitie wordt overgenomen. De onderneming moet cumulatief aan de voorwaarden voldoen, behalve in een punt waarin twee mogelijkheden worden opengelaten.

Met de gewestgarantie wil de Vlaamse overheid een waarborg geven aan kleine beleggers. Het is een mogelijkheid, maar er moet worden afgewacht of het systeem aanlokkelijk genoeg is. Er moet over worden gewaakt dat het callsysteem wordt. Als er geen geïnteresseerden inschrijven, moet dat een reactie genereren want dan schatten de spelers op de markt het risico misschien te hoog in.

Er wordt rekening mee gehouden dat het systeem niet zal doorsijpelen tot op het niveau van de kleine ondernemer. De venture capitalists moeten immers bereid zijn om zelf 50 percent in te brengen. Daarom wil de Vlaamse overheid ARKImedes aanvullen met een bijkomend systeem in de korf, namelijk de vriendenlening. Nederland bereikt met dat systeem kappers, bakkers, slaggers, schrijnwerkers en dergelijke bereikt.

De belangrijkste opmerking van de heer Schuermans gaat over hoe moet worden omgegaan met progressiviteit. Gelijkheid betekent dat personen in gelijke omstandigheden niet ongelijk mogen worden behandeld. De fiscaliteit werkt echter progressief. Wanneer mensen een voordeel krijgen in de fiscaliteit, dan moeten die uitermate gelijk worden behandeld, tenzij ervan wordt uitgegaan dat er geen progressieve belastingen meer mogen worden geheven. Wanneer ervoor wordt gekozen om iets in de fiscaliteit te doen, hetgeen binnen de Vlaamse bevoegdheden mogelijk is, moet er rekening mee worden gehouden dat die fiscaliteit progressief is. Wanneer iemand een fiscaal krediet wordt gegeven, valt die in een bepaalde schaal. In dezelfde schaal moet iedereen gelijk worden behandeld. De minister verklaart dat dit juridisch is onderzocht. Als iemand, zoals het bij de zorgverzekering is gebeurd, naar het Arbitragehof wil stappen, kan dat. Er zullen er altijd zijn die dit willen aanvechten. De Vlaamse overheid moet zich er wel van vergewissen dat ze een mogelijke aanvechting zal winnen.

De minister zegt dat het gelijkheidsprincipe niet mag worden vermengd met het progressiviteitsbeginsel. De financieringswet zegt dat men voorzichtig moet zijn met progressiviteit. Uiteindelijk heeft de Vlaamse overheid via de Lambermontakkoorden de mogelijkheid gekregen om korting op de personenbelasting te geven, maar dat moet marginaal blijven. Als iemand een aandeel koopt, zal hij een belastingvoordeel aanvoelen naargelang de schaal waarin hij zit. Twee burgers die evenveel aandelen kopen, krijgen evenveel belastingkrediet, maar ze zullen het verschil merken in hun aanslag.

De minister zegt verder dat het besef wel degelijk leeft dat deze maatregel zich in een grensgebied afspeelt, maar dat er nu wel een politieke beslissing over werd genomen. Achteraf moet in de rechtspraak dan maar blijken of de regeling ingaat tegen het gelijkheidsprincipe. Het is juridisch nu eenmaal zo dat teksten kunnen worden aangevochten of op verschillende manieren geïnterpreteerd. In de discussie met het Rekenhof is gezocht naar een formulering die het risico minder groot maakt, maar verder kon men niet gaan. Op die manier wordt er tenminste beleid gemaakt, want door niets te doen, gebeurt er ook niets.

Met betrekking tot de budgettaire beheersbaarheid zegt de minister dat alles afhangt van hoe de mensen zullen intekenen. Ze zullen het belastingkrediet pas krijgen een jaar nadat ze de aangifte hebben gedaan. Er wordt altijd op lange termijn gewerkt. Het duurt immers drie jaar vooraleer de

Sols

eerste sporen zichtbaar zullen zijn, in tegenstelling tot wanneer een enveloppe aan expansie kan worden besteed. Er is dan ook een groot verschil tussen de expansiesteun en de ARKimedesregeling. In de verkoop en de promotie zullen de banken een belangrijke rol spelen. Het zullen echter de venture capitalists zijn die de uiteindelijke beslissing nemen.

De minister eindigt haar toelichting met de opmerking dat, als een bank een product lanceert, ze eerst heeft nagegaan wat de markt wil. Dit decreet biedt precies de flexibiliteit waarmee, op het moment dat een fonds wordt gelanceerd, kan worden nagegaan wat het publiek wil. Er kunnen dan verschillende instrumenten worden ingezet. De cocktail daarvan maakt het interessant.

Enerzijds is er het belastingkrediet waarvan het niveau kan worden aangepast, op voorwaarde dat het wordt bekrachtigd door het Vlaams Parlement. Anderzijds is er die kapitaalgarantie. Men bekwaam een ideale cocktail, met als ingrediënten een kapitaalgarantie van 75 percent en het beschreven belastingkrediet. Het resultaat was een gegarandeerd rendement van 1 percent over 13 jaar. Als het fonds succesvol is, kan een rendement worden gehaald van 12 of 13 percent.

Voor de artikelsgewijze bespreking kan ik me beperken tot een amendement bij artikel 6. Dit artikel handelt over de onverenigbaarheden voor de leden van de raad van bestuur van ARKimedes Management NV. De heren Laurys en Schuermans dienen een amendement in dat de tekst van artikel 6 vervangt door de volgende bepaling: 'De leden van de raad van bestuur en de werknemers van PMV en ARKimedes Management NV kunnen geen bestuurder, directeur, zaakvoerder, gevolmachtigde of aangestelde zijn van een ARKIV of van haar beheerder, en mogen geen aandelen bezitten van ARKimedes-fondsen en ARKIV's'. De indieners stellen dat als het dan toch de bedoeling is dat personeelsleden van de PMV worden uitgesloten van die functies, de minister dat evengoed in het decreet kan opnemen. Het amendement wordt verworpen met 5 stemmen voor en 8 stemmen tegen. Het artikel wordt ongewijzigd aangenomen met 8 stemmen voor bij 5 onthoudingen.

Voor de eindstemming meldt de heer Schuermans schriftelijk dat zijn fractie een reflectienota zal indienen en de goedkeuring van het verslag in de commissie vraagt. De heer Schuermans dankt namens zijn fractie in het bijzonder de vertegenwoor-

diger van de PMV, die heel wat vragen heeft beantwoord, ook al blijven er nog steeds een aantal onduidelijkheden over. Hij stelt dat zijn fractie zich op basis van het verslag zal beraden over het ontwerp. Ieder antwoord is immers belangrijk en heeft grote implicaties. Hij verklaart daarmee ook het stemgedrag van de leden van zijn fractie, die zich zullen onthouden.

De heer Boutsen zegt dat zijn fractie zich om dezelfde reden zal onthouden bij de stemming. Het ontwerp van decreet wordt ten slotte ongewijzigd aangenomen met 8 stemmen voor bij 5 onthoudingen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de verslaggever is zeer volledig geweest. Hij heeft de standpunten van onze fractie uitvoeriger verwoord dan we hadden verwacht. Ik dank hem daarvoor. Ik maak wel voorbehoud bij één passus in het verslag : ons standpunt over de progressiviteit op pagina 10 is niet correct weergegeven. We hebben voorgesteld de tekst aan te passen. Ik kom daar nog op terug.

We zullen ons onthouden bij de stemming. We vinden het inderdaad belangrijk dat het risicokapitaal wordt geactiveerd – we wachten daar al jaren op –, maar we vinden wel dat de wijze waarop dat gebeurt en legistiek is verwoord, niet goed is. Onze fractie heeft de indruk dat de meerderheid het belangrijker vindt dat er een decreet is dan dat de tekst goed is geformuleerd. Ik wijt dit aan het feit dat deze regering nog maar één decreet gerealiseerd heeft. Een draak van een decreet over het economisch ondersteuningsbeleid leidt ertoe dat bij de eerste call al wijzigingen worden voorgesteld. De regering is nu hard op zoek naar andere realisaties.

We delen de visie van de SERV : er is geen globale visie op het beleid inzake risicokapitaal, en dit is een geïsoleerd ontwerp van decreet. Er is ruimte voor Tante Agaath-leningen, we zijn voorstander van vriendenleningen, er is ook sprake van ARKimedes en van een waarborgregeling, maar de samenhang der dingen is er niet. Er worden ook te veel essentiële zaken overgelaten aan de uitvoerende macht. De structuur is ook erg ingewikkeld : NV ARKimedes Management NV, ARKimedes-fonds, ARKIV's, beleggers, gewest, ... Het instrumentarium is een kluwen. Het viel overigens op dat het debat in de commissie bijna uitsluitend is ge-

Schuermans

voerd tussen de commissieleden en de externe deskundige – die dat overigens schitterend heeft gedaan.

Inzake de progressiviteit hebben wij een amendement ingediend. Wij denken dat dit ontwerp van decreet enkel kan beantwoorden aan de dwingende eisen van de Raad van State en het Rekenhof als de formulering wordt gewijzigd. Zich houden aan een maximumbedrag en bepalen dat alles daarboven geen fiscaal voordeel oplevert, maar tezelfdertijd een belastingkrediet toekennen voor bedragen onder dat maximumbedrag, is een aanpak die haaks staat op de progressiviteit. Met dit amendement willen we dat dus wegwerken. We stellen voor om een vast bedrag in te voeren, wat ons betreft vast te stellen door de Vlaamse regering of anders bij amendement door de collega's van de meerderheid, wat misschien iets meer rechtszekerheid zal geven. Deze techniek laat toe om tegemoet te komen aan hetgeen de Raad van State en het Rekenhof vragen. Ik zou daar niet te lichtzinnig overheen gaan, omdat we ons sowieso al afvragen of deze ARKimedees-regeling een kans maakt bij de gewone belegger. Zal hij het risico lopen om, als compensatie voor een belastingvoordeel gedurende 4 jaar, een engagement van 13 jaar aan te gaan, niet wetende wat de uitkomst is en op een moment dat risicoloze beleggingen toch ook een bepaald voordeel opleveren?

Indien daar nog een stuk rechtsonzekerheid bij komt door een wat moeilijke regelgeving, denk ik dat de kansen voor dit instrument minimaal zijn. We hadden dit graag ingepast in een grotere discussie en rechtszekerheid gegeven op alle terreinen, wat we vandaag missen. Met dit amendement geven we een voorzet tot reflectie. We willen volgens de logica van het decreet, die niet onze logica is, met dit amendement meer rechtszekerheid garanderen. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter : De heer van den Abeelen heeft het woord.

De heer Marc van den Abeelen *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zou willen reageren op twee opmerkingen van de heer Schuermans.

Mijnheer Schuermans, u zegt dat de minister nu wel zeer snel gaat en dat het goedkeuren van het ARKimedees-decreet belangrijker is dan er goed over na te denken. Ik wil daar twee dingen op antwoorden. Ten eerste werd er lang, goed en veelvul-

dig over nagedacht en zijn er enorm veel mensen bij betrokken geweest. Ten tweede denk ik dat de economische nood wel erg hoog is en dat dit door dit parlement moet worden onderkend. Dit is voor de regering geen manier om te scoren. In deze tijd van economische nood hebben we de plicht om snel te zijn. Misschien zijn we eerder te traag geweest.

Verder wil ik het hebben over uw opmerkingen over de progressiviteit. Ik heb ook gelezen wat het Rekenhof en de SERV hierover schrijven en ik heb ook een zekere sympathie voor hetgeen u naar voren brengt. Ik moet eerlijk gezegd toegeven dat ook ik met mijn fiscale ervaring vond dat er wel wat moeilijkheden waren. Ik ben echter overtuigd geraakt omdat het evaluatiemodel, dat het Rekenhof en de SERV gebruiken in verband met de interpretatie van progressiviteit, tot nog toe door geen enkel gewest en door geen enkele gewestregering werd aanvaard. Ik heb me laten vertellen dat dit het voorwerp zal uitmaken van een evaluatie en dat men een nieuwe invulling zal moeten geven aan dat antiprogresiviteitssyndroom dat er nu bestaat.

Ik heb dus alle sympathie voor uw amendement en de theorie die erin wordt aangehangen. Er zijn echter verschillende theorieën die kunnen worden gehanteerd bij die interpretatie van progressiviteit of van het toepassen via de gewestelijke bevoegdheden. Zowel voor de ene theorie als voor de andere is iets te zeggen, maar de regeringen hebben nooit het evaluatiemodel dat door het Rekenhof wordt gebruikt, goedgekeurd. Er zal nu een open debat komen waarin dit zal worden gedefinieerd en dan zal dit ontwerp van decreet daar wel aan beantwoorden. Als het decreet ter stemming wordt voorgelegd, mag u er gerust in zijn dat de rechtszekerheid dan wel gegarandeerd zal zijn.

De ARKimedees-regeling hangt trouwens samen met een aantal andere voorstellen, die begin januari ook nog moeten worden goedgekeurd in de commissie, met name de regeling over de waarborg en de starterscheques. Ik heb gemerkt, mijnheer Schuermans, dat u heel veel sympathie hebt voor de Tante Agaath-regeling. Er is nu sprake van het veranderen van deze naam. Ik zou aan de minister willen voorstellen om daar niet de 'vriendenlening' van te maken maar de 'Nonkel Bob-lening'. Ik vind de 'Nonkel Bob-lening' een leuk Nederlands woord dat ons herinnert aan onze kindertijd.

De ARKimedees-regeling regelt eigenlijk een aantal zaken in één klap. Het gaat hier om de reeds aangehaalde equity gap. De heer Bogaert heeft daar-

van den Abeelen

net al verklaard dat de banken risico's schuwen. Ik moet hem daarin bijtreden. Een bank zal meestal vier valschermen aantrekken voor ze uit een vliegtuig springt. Hier moeten we iets op vinden.

Ik denk niet dat de voorliggende regeling een geschenk voor de banken is. Zo ver durf ik niet te gaan. Ik ben van mening dat de regeling de banken zal aanzetten om de KMO's beter te ondersteunen.

ARKimedes is een uniek project. Het brengt de verschillende stakeholders samen. De vernieuwende ondernemingen, de risicokapitaalverschaffers, de overheid en de burgers vloeien hier samen en komen in dit systeem allemaal aan hun trekken. De risicokapitaalverschaffer kan de zaken beoordelen, beslissen waar hij zijn geld belegt en iets van de opbrengsten meepikken. De fondsen verlenen de burger een fiscaal voordeel.

Uit een studie van mevrouw Knockaert en professor Clarysse van het Steunpunt Ondernemerschap, wat zeker geen politieke organisatie is, blijkt duidelijk dat het hefboomeffect van ARKimedes 5,7 bedraagt. Ik herinner me uit mijn studententijd, die ondertussen al geruime tijd achter ons ligt, dat een hefboomeffect van 3 voor een fonds zeer hoog is. Een hefboomeffect van 5,7 kan, zeker in Europees perspectief, dan ook enkel een schot in de roos worden genoemd.

Volgens deze studie kan ARKimedes 'een verkleining van de equity gap teweegbrengen, zolang in voldoende grote fondsen wordt geïnvesteerd die de capaciteit hebben om in een zaafase te investeren'.

Wie zaaikapitaal in een onderneming investeert, moet bij machte zijn om het verdere verloop van deze zaak technisch en financieel op te volgen. Op een bepaald ogenblik kan het zelfs nodig zijn om nog wat bijkomende middelen te investeren. Indien het fonds te klein is, kan het enkel tot kleine investeringen overgaan en zullen de betrokken bedrijven misschien niet voldoende adem hebben om de koers volledig uit te lopen. Grotere fondsen kunnen dit probleem opvangen.

ARKimedes moet het ontbreken van substitutie-initiatieven ondervangen. De co-investeringsinitiatieven van de banken en de fiscale incentives worden door middel van één decretale maatregel verholpen.

Ik zie me wel verplicht nog een kritische kanttekening te maken. We moeten afwachten of dit initia-

tief het ontbreken van zaaifinanciering in Vlaanderen zal opvangen. Dit is afhankelijk van de bereidheid van het publiek om in dergelijke fondsen te investeren.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : De heer van den Abeelen heeft daarnet verklaard dat we moeten afwachten of het voorliggend systeem de modale belegger zal aantrekken. ARKimedes zal het vertrouwen van deze beleggers moeten winnen.

Het is belangrijk dat er geen discussie over het toegepaste systeem bestaat. Volgens de heer van den Abeelen moet de interpretatie van het progressiviteitsprincipe van de personenbelasting nog worden besproken. Voor beide interpretaties zijn argumenten te vinden. Dit is uiteraard geen groot bewijs van rechtszekerheid.

De logica van het ontwerp van decreet is niet onze logica. Mijn vraag is of ons amendement in die logica op het vlak van de rechtszekerheid beter is dan wat er nu op tafel ligt. Er kan worden gediscussieerd over de hoogte van het bedrag dat wordt ingeschreven, want dat is een politieke afweging. Ik denk echter dat niemand een verwijt zal maken als deze techniek wordt gehanteerd. Op het vlak van de rechtszekerheid kan ons voorstel vooruitlopen op het debat dat nog moet worden gevoerd, over het systeem dat hier nu voorligt. Het is natuurlijk mogelijk dat ik me vergis.

De heer Marc van den Abeelen : Uw voorstel zal de tegenstanders van uw theorie ook niet bevredigen. Het is het een of het ander. Uw amendement is gebaseerd op één theorie, maar het voorstel van de regering volgt een andere theorie. Wie heeft gelijk ? U vraagt zich terecht af of er misschien iemand naar het Arbitragehof zal stappen. Als dat gebeurt, zal de discussie daar worden beslecht. Als ik hoor dat het evaluatiemodel dat het Rekenhof gebruikt, is gebaseerd op een theorie, maar dat de regering die nooit heeft aanvaard, en dat de regering nu in een tegensprekelijk debat een invulling zal geven die beantwoordt aan die theorie, dan zeg ik : 'Bon.'

De mensen overtuigen is een kwestie van communicatie en psychologie en niet zozeer van amendementen. De mensen moeten gewoon geloven dat er in Vlaanderen nood is aan durfkapitaal. Ze moeten geloven dat ze er fiscaal voordeel kunnen uithalen. Toen de wet-Cooreman-Declercq er kwam, geloofde niemand in de beurs. Toch volgde er een groot

van den Abeelen

succes. De beurs is nochtans één groot risico. Waarom zou dit niet kunnen slagen ?

De heer Eddy Schuermans : U zegt dat het amendement dat nu op tafel ligt, ook voor interpretatie vatbaar is. U zegt dat het eventueel ingaat tegen het principe van de progressiviteit. Dat kan volgens mij echt niet. Kunt u dat uitleggen ?

De heer Marc van den Abeelen : Ik heb enorm veel sympathie voor uw amendement. Ook ik heb twijfels over de invulling. U spreekt over een vast bedrag en een vaste aftrek, maar dan mist de ARKImedes-regeling natuurlijk haar doel omdat het bedrag veel kleiner wordt gemaakt.

De heer Eddy Schuermans : Dat is een politieke afweging, geen legistische. Is wat wij op tafel hebben gelegd voor discussie of interpretatie vatbaar op legistisch vlak ?

De heer Marc van den Abeelen : Uw interpretatie komt overeen met die van het Rekenhof. De regering heeft dat evaluatiemodel echter niet goedgekeurd. De regering zal daar nu een tegensprekelijk debat over voeren, waarna een en ander zal worden ingevuld. Die invulling zal zijn dat wat nu in de ARKImedesregeling staat, mogelijk zal zijn. Mijnheer Schuermans, wie kapitaal zaait, zal ondernemerschap oogsten, ongeacht de interpretatie van een wet. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik zal het kort houden. Ik wil de bredere context schetsen van wat er vandaag ter bespreking op tafel ligt.

De commissie is niet lichtzinnig te werk gegaan. Ze heeft lang gewacht op de tekst van de regering. Ze heeft de regering dikwijls aangespoord, want de nood aan een regeling bleek uit hoorzittingen, gedachtewisselingen, interpellaties en vragen om uitleg.

Op 8 april 2003 vond een hoorzitting plaats met mensen uit de sector, het middenveld, de bankwereld en professoren. De commissie is hierna tot twee duidelijke besluiten gekomen. Ten eerste is er in Vlaanderen een enorm probleem om risicokapitaal aan te trekken. Dit is door de jaren heen gegroeid. Ten tweede – dit is een vaststelling en geen verwijt – kon de banksector vroeger veel meer risicodragend kapitaal verschaffen. In de huidige situ-

atie, gelet op de fusies en de andere bedrijfsvoering in de banksector, wordt niet in dezelfde mate aan die nood voldaan. Ik kan de banksector gedeeltelijk begrijpen : in de jaren tachtig hebben de banken enorme verliezen geleden door het verstrekken van risicokapitaal aan bedrijven.

Wat voorligt, is het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen. In Vlaanderen is er nood aan risicokapitaal, en we beschikken over de bevoegdheden. Het gaat volgens mij over een drieluik : het decreet over de economische steunmaatregelen met het nieuwe call-systeem is er, nu komt ARKImedes ter tafel en over het Vlaams Waarborgfonds zijn de besprekingen in commissie aangevat. Daarnaast is er een reeks andere maatregelen, zoals de advies- en opleidingscheques en de peterschapsprojecten, die eigenlijk het drieluik vervolledigen.

In de jaren zestig en zeventig wilde men meer staat, meer inmenging, vooral op sociaal-economisch vlak. Dit had voordelen, maar ook enorm veel nadelen. Door de opeenvolgende crisissen van de jaren tachtig en het begin van de jaren negentig is een evenwicht gezocht. Dit vertaalt zich in de decreten van dit parlement.

We zien dat er over de partijgrenzen heen goodwill groeit tegenover het middenveld, die er vroeger niet was. Ook tijdens de Ondernemings- en Werkgelegenheidsconferentie – waar het parlement per definitie niet aanwezig is –, was er een toenadering tussen de uitvoerende macht en de mensen die het op het veld moeten waarmaken.

De overheid moet zich niet moeien in de economie, maar flankerend werken en de mogelijkheden scheppen opdat ondernemers in Vlaanderen kunnen doen wat voor hen en de werknemers goed is. Dit is wat voorligt. De overheid heeft sociaal-economisch vooral een plicht waar de privé-sector faalt. Ik bedoel dit niet pejoratief, maar waar het privé-initiatief niet meer mee kan in de huidige samenleving, moet de overheid ingrijpen.

De overheid heeft vastgesteld dat er voor risicokapitaal een ernstig probleem is. Zowel de uitvoerende als de wetgevende macht hebben gezegd hier iets aan te willen doen. ARKImedes is een instrument. Is dit hét instrument ? Dat weet ik niet. Is dit het beste instrument ? Ik ben technisch onvoldoende onderlegd om dat te kunnen beoordelen. We zullen dit – ik geef daarin de heer Schuermans gelijk – moeten afwachten.

Ik ben blij dat de verslaggever een uitvoerig verslag heeft gegeven. Zelfs de leden van de commis-

Bogaert

sie hebben een goed overzicht gekregen van wat zich daar heeft afgespeeld. Ook de niet-commissieleden kunnen – hoe technisch het ook is – alles volgen.

Als acties voor 2003 werden tijdens de Ondernemingsconferentie de starterscheques, adviescheques en peterschapsprojecten vermeld, maar ook ARKImedes.

Ik ben namens de commissie, over de partijgrenzen heen, blij dat dit ontwerp van decreet nog in 2003 kan worden goedgekeurd. De commissie heeft er immers lang op gewacht, heeft er altijd onmiddellijk bij hoogdringendheid het nodige gevolg aan gegeven en er ook proactief aan gewerkt door gedachtewisselingen en hoorzittingen te organiseren om het probleem maatschappelijk te omschrijven. Ik ben blij dat men vanaf januari 2004 kan starten met het systeem.

Het economisch overheidsinstrumentarium is in volle beweging. Minister Van Mechelen breekt hier vaak een lans voor. Ik begrijp sommige opmerkingen van de fractieleider van CD&V. Zien we door het bos de bomen nog wel, wordt gesteld. Het is een zeer ingewikkelde materie. Er staat inderdaad van alles op stapel, zoals de talentenbank. Dat zal een dochter zijn van de PMV, bestaande uit twee grote poten, namelijk ARKImedes en het Vlaams Waarborgfonds. Dit instrument staat onder de volledige controle van het Vlaams Parlement omdat, godzijdank, de PMV 100 percent overheidskapitaal heeft in tegenstelling tot de GIMV. Ook dat was een resultaat van de hoorzittingen en gedachtewisselingen die we in april hebben gehouden. Een derde besluit van de commissie was dat de GIMV, gelet op de beursgenoteerdheid en op de mondialisering van de taak van de GIMV, niet meer het instrument is waarvoor het ooit in de jaren tachtig is gepercipieerd. Daarom komt het voorliggende systeem zeker niet te laat, integendeel.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Ik ben het met u eens, maar de GIMV doet nu meer voor starters dan tien of vijftien jaar geleden. Vroeger was men meer bezig met grote dossiers. De middelen van ARKImedes zullen volgens mij naar starters met een potentieel hoge toegevoegde waarde gaan.

Ik heb echter een probleem met het feit dat men binnen de PMV een talentenbank wil oprichten.

We moeten opletten dat hier niet de starters terechtkomen die elders niet aan de bak zijn gekomen. U zegt dat de drempel van de GIMV, die beursgenoteerd is, te hoog ligt, maar men mag de drempel voor starters ook niet te laag maken, zoals het geval is met het systeem van inkomensgarantie. Er is een natuurlijke selectie in de economie. De essentie van de markteconomie is dat men de goeden eruit moet halen en die stimuleren. Nu zal men gradaties opbouwen, waarbij wie niet terechtkan bij de GIMV, bij ARKImedes of bij de waarborgregeling, waar we volgende maand over zullen stemmen, uiteindelijk bij de talentenbank van de PMV terecht komt.

Welke criteria zal men gebruiken ? Ik betreur dat men met vier verschillende instrumenten zal werken en men een viervoudig loket zal krijgen waarbij een starter met slechte dossiers zal terecht komen bij het geld dat uitsluitend van de overheid komt. Die talentenbank van de PMV gebruikt blijkbaar startkapitaal van de overheid waarin geen enkele marktconforme sanctie meer is ingebouwd. Een talentenbank is natuurlijk mediatiek erg interessant. De sp-a-fractie loopt daar nu mee te leuren in alle mogelijke kranten, maar als men vraagt welke niche men wil bereiken en volgens welke criteria men wil werken, hoor ik daar zeer weinig over. We moeten oppassen dat de overheid via de talentenbank de slechte starters met veel geld zal honoreren.

Dat systeem kost natuurlijk veel geld, mevrouw de minister, en we weten nog niet hoeveel dat zal zijn. Het budget ervan zal de eerste keer pas verrekend worden in 2006. Budgettair gezien kan dit heel veel, maar ook weinig kosten. Maar een talentenbank zal u pakken geld kosten. Als ik bekijk wat de heer Stevaert daarover zoal verklaart, dan zie ik daar geen enkele selectiviteit meer in.

De heer André-Emiel Bogaert : Daar kan ik u deels in volgen. In de commissie heb ik altijd gewezen op de ingewikkeldheid van het economische overheidsinstrumentarium. Men moet hier immers met diverse instrumenten werken. Als basisdemocraat heb ik steeds gevonden dat dit parlement controle moet uitoefenen. Daarom stond ik aan de wieg van het decreet van 6 juli 2001 dat voorzag in de oprichting van de PMV. Dit parlement kon immers geen controle meer uitoefenen op de werkzaamheden van de GIMV. Dat moest immers gebeuren via de slapende vennootschap VPM. De voorzitter daarvan mocht, als hij braaf was, iets komen zeggen zonder de regels van de beursnotering te schaden. Ik heb minister Van Mechelen en de leden van de commissie steeds voorgehouden

Bogaert

dat het parlement de werking van alle geledingen van de PMV moest controleren. Via die PMV wordt inderdaad een dochtermaatschappij opgericht. Die zal dan weer op haar beurt honderden dochtermaatschappijen hebben, die op hun beurt verbonden zijn met ARKIV's. Dit zal inderdaad een vrij ingewikkelde materie zijn. Ik doe een oproep aan de leden van dit parlement om die zaken te blijven volgen, hoe ingewikkeld ze ook zijn. De overheid heeft 100 percent van het kapitaal : dit is dus mogelijk.

Mijnheer Van Rompuy, de starters die de GIMV nog neemt, zijn bijna allemaal spin-offs van universiteiten, die zich reeds bewezen hebben. Gelet op de resultaten die werden bereikt in universitaire laboratoria, is er daar sprake van een intellectuele waarborg. Daar is men vrijwel zeker van het kapitaal. Als men de lijst van het groeiende aantal starters gefinancierd door de GIMV bekijkt, dan zal men er vrijwel geen enkele vinden die zeker behoort tot die categorie van het derde die de 3 jaar niet halen of de helft die de 5 jaar niet halen. Maar net zoals u vind ik dat ARKImedes niet de vuilnisbak mag worden voor starters die overal al tevergeefs zijn gaan aankloppen en nu hun kans zien om, al dan niet via politieke kanalen, geld te halen bij de overheid. Daar hebt u gelijk in. In dit systeem moet men op een eerlijke wijze aan de bak kunnen komen. Er ontbreekt inderdaad nog iets, namelijk een helpende hand voor de niche van het kleine bedrijf, van de ambachtsman of -vrouw. Die niche moeten we dringend aanboren. Dan heb ik het over die vriendenregeling, of kennissen- en familieregeling. Dit is een klein, maar belangrijk onderdeel. Dat moeten we zo snel mogelijk aanpakken. De mazen van het ARKImedes-net zijn te groot voor dat soort investeringen.

Is vandaag alles opgelost ? Ik denk het niet. Is dit een kaderdecreet geworden ? Ik denk het wel. Vroeger was er een duidelijke wetgevende macht en een duidelijke uitvoerende macht. Maar in de weinige jaren dat ik de eer en het genoegen heb gehad in uw midden te vertoeven, is er sprake geweest van een evolutie. Door de complexiteit van de samenleving en de deelgebieden van die samenleving is de uitvoerende macht steeds meer uitgegroeid tot een verlengstuk van de wetgever. Dit parlement schept in vele domeinen een soort kader, terwijl de uitvoeringsbesluiten van de bevoegde ministers en de regering dan het ondersteunend element vormen. Ze vormen de *conditio sine qua non* voor het al dan niet werkbaar zijn van een decreet. Dit is ook het geval voor dit ontwerp. We

moeten terzake het kwade met het goede nemen. Als democraat vind ik dit jammer, maar de complexiteit van deze materie laat niet toe elk regeltje, elke voorwaarde, elke omschrijving, elk bedrag, elk element en elk detail in dit ontwerp op te nemen. Ook de leden van de CD&V-fractie zullen dit moeten beamen.

Dit lost misschien niet alles op. Een en ander moet proefondervindelijk worden bewezen. Er zullen evaluaties nodig zijn. Toch vind ik, wanneer ik alle voorliggende elementen samen bekijk, dat we vandaag een mijlpaal zetten. Hoe onvolmaakt dit instrument volgens sommigen ook is, er was een kloof die we moesten dichten. We dichten ze vandaag. Ik weet niet of we daar nu de ideale brug voor hebben, maar het is wel een belangrijke, waarlangs velen zullen oversteken om te bereiken wat ze nu niet kunnen bereiken.

De voorzitter : De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dit decreet is het decreet van de niet ingeloste verwachtingen. Mevrouw de minister, door uw vraag om het decreet met grote spoed door de commissie te loodsen en hier snel goed te keuren, waren de verwachtingen hooggespannen. Het decreet ontgoochelt weliswaar niet helemaal, want er zitten goede elementen in, maar er zijn ook elementen die geen meerwaarde bieden voor het vooropgestelde doel.

ARKImedes moet een hefboom zijn voor risicokapitaal voor Vlaamse starters en KMO's. Ik wil niet te technisch worden en de mechanismen ontleden die zijn gebruikt om het decreet mogelijk te maken. Wel wil ik de parlementsleden een doorzichtige niet-academische uitleg geven, die het mogelijk maakt een verstandig oordeel te vellen. Tot nu toe was het immers al te ingewikkeld.

Mevrouw de minister, de doelgroep waar u zich tot richt, bevindt zich niet onder de starters. Er mogen immers tot 250 werknemers in het bedrijf zijn. De omzet mag oplopen tot 40 miljoen euro en het balanstotaal mag zelfs 27 miljoen euro bedragen. Minder van dit alles mag ook. Geef toe dat zich tussen de bodem en het plafond een groep ondernemers bevindt die moeilijk tot de starters kan worden gerekend. In de meeste gevallen gaat het om middelgrote ondernemingen.

Het is duidelijk dat de banken in deze sector heel actief zijn, juist omwille van hun ervaring met deze ondernemers. Voor hen is dit de meest geëerde

Boutsen

doelgroep. Het zijn de ondernemingen die met de steun en medewerking van de banken groot geworden zijn. Het is de groep waarbij de banken de meest controleerbare terreinen vinden. Ze leggen een balans neer en de bank heeft zicht op de omzet en de evolutie van het bedrijf, de zakengang ervan, de sterke en zwakke punten, de commerciële relaties van het bedrijf en het beleid. In deze sector is van bovenaf geen steun nodig.

Wie wel steun nodig hebben, zijn de starters, de groep die ons bedrijfsleven zo broodnodig heeft en waarnaar ook u zozeer vroeg, bijvoorbeeld ten tijde van de perikelen bij Ford Genk. Starters zijn mensen met enige ervaring in een bepaalde activiteit en met een bepaalde ondernemingslust. Ze houden van uitdagingen en willen daar zelfs grote inspanningen voor leveren. Ze beschikken echter in de meeste gevallen over weinig of geen startkapitaal.

Het decreet voorziet in een fiftyfifty-inbreng. Dat betekent dat ze maar voor zoveel een beroep kunnen doen op een ARKIV als ze zelf kunnen inbrengen. Wie bijgevolg veel heeft, kan van veel steun genieten. Wanneer ze echter al een respectabel eigen kapitaal hebben, kunnen ze ook naar de bank gaan.

In een hoorzitting, georganiseerd om meer inzicht te krijgen in de financieringsproblematiek van kleine, middelgrote en startende ondernemingen en risicokapitaal, zei mevrouw Manigart, afgevaardigde van het Vlerick-instituut: 'Ik ben het ermee eens dat ARKImedes geen oplossing is voor starters, als het bijvoorbeeld gaat om de oprichting van een schrijnwerkerij.' Schrijnwerkers kunnen we dus niet helpen, noch loodgieters, dakwerkers, fietsenmakers, elektriciens, metsers, schoenlappers, of mensen die een handel beginnen in om het even wat.

Mevrouw Manigart gaat verder: 'Men mag evenwel niet vergeten dat er in Vlaanderen een aantal ondernemers zijn die plannen hebben om ondernemingen op te richten met een zeer groot groeipotentieel, bijvoorbeeld een spin-off van een universiteit of opgericht vanuit grote ondernemingen waarbij bepaalde delen van onderzoek en ontwikkeling verzelfstandigd worden. Deze starters hebben meer nodig dan alleen love money, maar hebben behoefte aan heel grote bedragen.'

Mevrouw de minister, ik moet toegeven dat ik me de gemiddelde starter anders had voorgesteld. Ik

moet ook toegeven dat in het ontwerp van decreet een andere doelgroep wel aan zijn trekken komt, namelijk de kleine belegger die zich zelfs met een beperkte inlage betrokken kan voelen bij het bedrijfsleven. De kleine belegger kan een wezenlijk belastingvoordeel genieten als hij zich engageert. Het gaat om een belangrijke doelgroep. Ik ben blij dat er aandacht aan wordt geschonken. Als ik de uitwerking van dit decreet voor deze doelgroep inschat, stel ik mij de vraag wie hier het belangrijkste is: de kredietverstrekker of de kredietverkrijger. Voor mij zijn ze even belangrijk.

Er is nog een sector die reikhalzend uitkijkt naar het decreet, namelijk de financiële wereld. De banken zullen zich van hun beste kant laten zien om de kleine spaarder aan te spreken en hem ervan te overtuigen om te beleggen in de door hen beheerde ARK-investeringsvennootschap. Ze zullen op een comfortabele manier uitdrukken dat de belegger een goede zaak zal doen. Ze zullen inspelen op het voordeel dat de spaarder van de fiscus kan genieten. Ze kunnen zich onledig houden met het regelmatig arbitrerend van de ingelegde gelden en zullen de daaruit voortvloeiende winsten opstrijken. Er zal immers meer geld worden aangeboden dan er zal worden opgevraagd door de doelondernemingen. De bank zal geen beleggingsresultaten moeten laten zien en de fiscus zal de belegger wel vergoeden.

Mevrouw de minister, u maakt zich geen zorgen over het kostenplaatje. Dat is nu niet aan de orde, volgend jaar niet en het jaar daarna evenmin. Het kostenplaatje zal pas omvang krijgen in het jaar 2006. Dat is logisch, want de kosten zullen via de belastinginning in beeld worden gebracht. Ik beloof de volgende minister van Begroting nog aangename momenten.

Mevrouw de minister, om u de mening te ontnemen dat wij niet achter de startende ondernemer zouden staan, wil ik u toch een opsomming geven van de initiatieven die ik de afgelopen jaren heb genomen. Ik pleitte voor het oprichten van een accountantcel ter ondersteuning van starters bij het opstellen van een bedrijfsplan. Als een kandidaat-ondernemer naar de bank stapt om de nodige kredieten te verkrijgen, wordt daar immers een bedrijfsplan gevraagd waaruit moet blijken dat de slaagkansen van de onderneming maximaal zijn. Een dergelijk plan kost al makkelijk 2.000 euro. Ik stelde voor om een accountantcel op te richten in de schoot van de overheid die bedrijfsplannen opstelt ten behoeve van de startende ondernemer die geloofwaardig moet overkomen bij de bank.

Boutsen

In de commissie voor Economie werd op 11 december mijn voorstel van resolutie besproken. Hierin pleit ik voor het oprichten van een Vlaamse financieringsmaatschappij ter ondersteuning van beginnende zelfstandigen. Met dit voorstel wilde ik bereiken dat de beginnende zelfstandige onmiddellijk de mogelijkheid krijgt om het handelspand waarin hij start, aan te kopen. Er moet evenwel rekening worden gehouden met een redelijke prijs die door een overheidsexpert kan worden vastgesteld. Op die manier zal de beginnende zelfstandige zijn eerste, zo zuur verdiende euro's, niet aan huur moeten besteden, maar aan de aflossing van een lening, zodat hij van bij de start aan een eigen patrimonium kan werken.

Ik pleitte ervoor om mensen een cursus te laten volgen in functie van de uitoefening van hun hobby, die achteraf wel eens hun beroep kan worden. Ik stelde voor om de kosten van de opleidingsprogramma's te betalen via opleidingscheques.

Ik kreeg meermaals te horen, zelfs van uw partijgenoten, dat mijn voorstellen wel goed waren, maar dat ze helaas van de verkeerde partij kwamen. Ik zei het reeds in de commissie : voor de VLD is het belangrijker dat de oppositie niet scoort, dan dat de starters een redelijke kans krijgen. Ik had liever een decreet gezien waar ik met enthousiasme achter kon staan omdat het goed is voor de startende ondernemer.

De starter zou meer gebaat zijn met mijn voorstellen dan met dit ontwerp. Uw partij moest die goede voorstellen van ons negeren omwille van de herkomst, maar ik wil hier niet de oog-om-oog-discipline toepassen. In deze kerstperiode wil ik een stapje in de goede richting zetten. We zullen ons onthouden bij de stemming bij dit ontwerp van decreet. We zullen ons onthouden omdat er iets goeds in zit, maar de doelgroep is niet gediend. (*Applaus bij het Vlaams Blok*)

De voorzitter : Minister Ceysens heeft het woord.

Minister Patricia Ceysens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik wil het parlement danken omdat we dit ontwerp van decreet over het risicokapitaal vandaag kunnen behandelen.

U weet net als ik dat we hiermee nog niet aan de uitvoering toe zijn, want de teksten van het uitvoeringsbesluit – die we klaar hebben – moeten naar

Europa. U begrijpt dat het ontwerp van decreet hier eerst moet worden goedgekeurd. De Europese Commissie moet formeel haar mening geven. Daarna moeten de besluiten naar de Raad van State. We zijn er nog niet, maar we werken met bewaarde spoed verder. We hebben nog een nieuw project op stapel staan : het Waarborgfonds. Daar kunnen we na het kerstecre in de commissie mee starten.

Op 13 december 2002 hechtte de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet over het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen. Daarmee begon een indrukwekkende ronde van adviezen langs de federale overheid, de SERV, het Rekenhof, de Raad van State en de MINA-raad. Daar zijn uiteraard interessante juridische discussies uit ontstaan.

Ik zal ingaan op de belangrijkste kritieken. Er was een vraag naar samenhang. De afgelopen maanden werd duidelijk dat ARKImedes slechts één manier van werken is. We hebben nood aan nog andere instrumenten. Ik was de eerste om dit te erkennen. In de Ondernemingsconferentie werden nieuwe ideeën gelanceerd om zuurstof in onze economie te pompen. Kapitaal is een van de facetten. We werken aan competitiviteit, creativiteit en connectiviteit. ARKImedes is de vierde C die we nodig hebben : de cash. Er bestaat dus wel degelijk een ruime visie op de noden van ondernemend Vlaanderen. Daarvan moet telkens opnieuw fragmentarisch een stuk worden ingevuld. Vandaag doen we dat met ARKImedes.

Een tweede kritiek uit de reflectienota is de te grote delegatie. Het is natuurlijk zo dat men flexibel moet kunnen blijven inspelen op die markt. Als men telkens opnieuw met een ontwerp van decreet de hele reeks adviesinstanties moet passeren, kan men nooit voldoende flexibel inspelen op reacties en trends in de markt. Die delegaties moeten daar via besluiten op ingaan.

Volgens het amendement van CD&V moet er heel veel worden gedelegeerd naar de Vlaamse regering die zelf een vast bedrag zou moeten kiezen en inschrijven. Dat kunnen we echter niet doen. Het parlement moet als decreetgever het bedrag inschrijven. Dat is dan ook wat we hebben gedaan in dit ontwerp van decreet. Wat u voorstelt in uw amendement, kan dus niet. Ik denk dat we een juiste mix hebben gevonden tussen wat de decreetgever hoort te regelen en de delegatie om flexibiliteit en tendensen op de markt te kunnen volgen en ervoor te zorgen dat we voldoende kapitaal kunnen mobiliseren voor de ondernemingen.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Wat ons amendement betreft, heb ik de logica van het ontwerp van decreet gevolgd. Dat is niet onze logica. In het ontwerp geeft u de uitvoerende macht op essentiële punten een aantal bevoegdheden, bijvoorbeeld op het vlak van de gewestgarantie, de beursgang, het te wijzigen maximumbedrag.

Op het legistieke vlak is ons amendement een antwoord op de opmerkingen van het Rekenhof en de Raad van State. Ik heb eraan toegevoegd dat ik het zou waarderen indien de meerderheid een concreet bedrag zou bepalen zodat dat decretaal vastligt. Dat was de kern van mijn betoog. Als u dan zegt dat ik me nu in een andere logica plaats, dan is dat niet correct. Als u legistieke zuiverheid nastreeft en ingaat op het voorliggende amendement, en dus een vast bedrag inschrijft, dan is dat voor ons perfect in orde. Op die manier omzeilt u het probleem van het kaderprincipe. U kunt een decretaale oplossing vinden. U kent de markt en u kent het gedrag van de modale belegger. U hebt zich dus een beeld kunnen vormen van wat het vast bedrag zou kunnen zijn. Wanneer u dat hier voorstelt, zullen wij dat zeker steunen.

Minister Patricia Ceysens : Onze logica is juist dat we in het ontwerp van decreet schrijven wat erin hoort. Het bedrag is daar een essentieel deel van. Dat hebt u in uw amendement niet gedaan. Wij nemen een delegatie waar dat mogelijk is. Op het bedrag kan dat echter niet.

De heer Eddy Schuermans : U zegt dat er geen onzekerheid mag zijn over het bedrag. Het moest worden vastgelegd in het ontwerp van decreet. U zegt dat de regering te allen tijde het bedrag kan wijzigen. U kunt ook initieel het bedrag bepalen. Dat is identiek hetzelfde.

Minister Patricia Ceysens : Mijnheer Schuermans, ik zal u zeggen waarom we niet voor dat vast bedrag hebben gekozen. We schrijven natuurlijk een maximumbedrag in. Dat hoort ook zo.

Het punt dat wellicht het meest in het oog springt, is dat van de progressiviteit. Het Rekenhof is daarop ingegaan. Het hof geeft een interpretatie, schept een kader, maakt een eerste simulatie van die progressiviteit. Ik zet me absoluut af tegen de interpretatie van het Rekenhof. Het brengt een variabele in die absoluut niet nodig is. Die variabele schendt trouwens het gelijkheidsbeginsel.

Uit de voorbereidende werkzaamheden van de financieringswet staat uitdrukkelijk dat we ons moeten houden aan het beginsel dat we mensen in gelijke omstandigheden gelijk moeten behandelen. Het Rekenhof gaat eigenlijk in tegen dat beginsel en geeft dan een mogelijke interpretatie van de progressiviteit. Het hof stelt dat mensen die een verschillende besteding doen, gelijk zijn. Dat is totaal onterecht.

Men kan niet zeggen dat mensen die verschillende bestedingen doen, gelijk zijn. Het Rekenhof brengt een variabele in die er niet hoort. We verzetten ons met hand en tand tegen die interpretatie.

Mijnheer Schuermans, met dit amendement verklaart u zich blijkbaar akkoord met de logica van het Rekenhof. Wij blijven dit principe aanvechten. Ik zal u zelfs meer zeggen. Op het Overlegcomité heeft de vertegenwoordiger van het Waals Gewest gesteld dat er geen probleem is met het ontwerp van decreet inzake ARKImedes. Het gewest vindt wel dat het Rekenhof het begrip 'progressiviteit' verkeerd interpreteert.

Mijnheer Schuermans, uw amendement gaat ervan uit dat het Rekenhof gelijk heeft. U gaat daarmee de discussie uit de weg. Wij verzetten ons met klem tegen die stelling. We zullen er tegen vechten tot de laatste snik. Als jurist ben ik het totaal oneens met de interpretatie van het Rekenhof. Het zet het gelijkheidsbeginsel buiten werking. Wij blijven achter de juiste interpretatie van de progressiviteit staan. Er moet dan ook geen variabele worden ingebracht die het gelijkheidsbeginsel schendt.

Ook het Waals Gewest stelt dat het hof geen juiste interpretatie geeft. Op het Overlegcomité is er een akkoord gesloten om een werkgroep te laten nagaan wat de juiste interpretatie is. Onze stelling is dat we ons moeten houden aan het gelijkheidsbeginsel.

Als we zouden kiezen voor een vast bedrag, boeten we in op een deel van de eigen bevoegdheden. We zullen dat niet doen. De interpretatie in uw amendement is nog iets strikter dan hetgeen het Waals Gewest voorstelt. De Franstaligen geven ons meer ruimte. We zullen geenszins kiezen voor een vast bedrag. Onze visie, onze tekst is sluitend en zorgt ervoor dat we kunnen doen wat we willen doen. Ik ben daarin heel formeel.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mevrouw de minister, we zijn hier niet uit op het grote gelijk. We stellen wel vast dat het Rekenhof, daarin gevolgd door de Raad van State, gemotiveerd aangeeft waarom de voorliggende tekst ingaat tegen het principe waarover we nu discussiëren. Dat het Waals Gewest een bepaalde houding aanneemt, heeft te maken met het principe van de deloyale concurrentie. Daarover heb ik niet gesproken. Ik heb het niet gehad over de regionale aspecten. Ik heb me beperkt tot de wetgeving in verband met de financiering en de behandeling van de belastingplichtigen.

Mevrouw de minister, u bent de enige in het debat die zo manifest stelt dat er geen discussie is. Ook leden van uw fractie en de verslaggever hebben melding gemaakt van het feit dat er verschillende interpretaties zijn en dat er wat te zeggen valt voor de ene en voor de andere.

De bedoeling van ons amendement is om de mogelijk verschillende interpretaties weg te werken waardoor er legistisch geen speld meer tussen te krijgen is. De regeling zal niet kunnen worden aangevochten op basis van de opmerkingen van het Rekenhof en de Raad van State. Het is onze bekommernis om niet bij voorbaat het systeem te hypothekeren. U hebt al heel wat hindernissen te overwinnen. Hoe groot het bedrag moet zijn, is een politieke afweging waarover we kunnen discussiëren.

De voorzitter : Minister Ceysens heeft het woord.

Minister Patricia Ceysens : Mijnheer Schuermans, ik vind het verkeerd dat Vlaanderen al meteen kiest voor een uitermate restrictieve interpretatie. We kiezen weloverwogen en met grondig juridisch advies voor de interpretatie die ons als Vlaamse overheid toelaat datgene te doen wat we willen. Ik leg me niet neer bij de vrees dat er andere interpretaties mogelijk zijn als ik daarmee de troeven van Vlaanderen moet opgeven. Ik heb al moeten vechten voor dit ontwerp van decreet bij de Raad van State, bij Europa en het Overlegcomité en ik zal dat blijven doen. Ik bind me niet aan de meest restrictieve interpretatie omdat het Rekenhof één simulatie heeft gemaakt. Ik kies voor de invulling waar Vlaanderen recht op heeft.

Als er wordt gekozen voor een vast bedrag, kan ARKImedes bovendien niet democratisch werken. We laten toe dat er kan worden ingeschreven op één aandeel van een beperkte omvang en op maximaal tien aandelen omdat we willen dat een groot deel van de bevolking wordt betrokken. Kiezen voor een vast bedrag, betekent dat er moet worden

gekozen voor het hoogste bedrag omdat het anders niet zal werken. Daarmee wordt een groot deel van de bevolking bij voorbaat uitgesloten. Met ons systeem kunnen mensen met een heel klein aandeel en een beperkte inzet toch voor de eerste keer proeven van de dynamiek om mee te spelen in de Vlaamse economie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De heer Eddy Schuermans : Mevrouw de minister, ik heb een onderscheid gemaakt tussen de legistische opmerking en de politieke afweging. U moet de dingen samen zien. Als u een vast bedrag enkel beschouwt in ARKImedes, dan is er inderdaad een probleem over de grootte van het bedrag. Als het bedrag laag is, is de opbrengst gering. Als het bedrag hoog is, kunnen een aantal mensen niet in het systeem stappen. Indien u het systeem van de formele kapitaalsverschaffing naast het informele instrument van de vriendenlening legt, dan krijgt dat een heel andere dimensie. Het is precies op dat niveau dat er een beroep kan worden gedaan op de bevolking om in te stappen in een bepaald project. Als u die twee zaken samen in beschouwing neemt, dan is er geen probleem om voor een vast bedrag te kiezen. We verschillen daarover van mening.

Minister Patricia Ceysens : Dat is inderdaad zo.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet betreffende het activeren van risicokapitaal in Vlaanderen.

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

– *Aangenomen.*

Voorzitter**Artikel 2**

In dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° ARKImedes Management NV : de naamloze vennootschap die wordt opgericht zoals omschreven in artikel 3 ;
- 2° ARKImedes-fonds : een entiteit die op initiatief van ARKImedes Management NV kan worden opgericht met het oog op het toekennen van hefboomleningen of het nemen van kapitaalparticipaties ;
- 3° ARK-investering : een investering door een ARKIV die voldoet aan de in artikel 15 gestelde voorwaarden ;
- 4° ARKIV : elke risicokapitaalverschaffer die erkend is overeenkomstig artikel 12 ;
- 5° belastingkrediet : een belastingvoordeel krachtens artikel 6, § 2, eerste lid, 4°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten ;
- 6° decreet betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen : het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, het Limburgfonds en de permanente werkgroep Limburg ;
- 7° doelonderneming : elke onderneming die aan de voorwaarden voldoet zoals bepaald in artikel 16 ;
- 8° hefboomlening : een lening die overeenkomstig artikel 29 door een ARKImedes-fonds aan een ARKIV toegekend wordt binnen de grenzen van haar trekkingsrechten ;
- 9° kapitaalparticipatie : een investering door een ARKImedes-fonds in het kapitaal van een ARKIV ;
- 10° privaat kapitaal : het door andere partijen dan een ARKImedes-fonds volgestorte of toegezegde kapitaal van een ARKIV ;
- 11° risicokapitaalverschaffer : elke publiek- of privaatrechtelijke rechtspersoon, ongeacht zijn nationaliteit, opgericht in de vorm van een vennootschap waarvan zowel het maatschappelijk doel als de reëel uitgevoerde activiteiten

in hoofdzaak betrekking hebben op het verstrekken van risicokapitaal aan andere ondernemingen dan met haar verbonden vennootschappen als bedoeld in artikel 11 van het Wetboek van Vennootschappen ;

- 12° trekkingsrechten : de rechten die een ARKIV heeft om hefboomleningen te verkrijgen van een ARKImedes-fonds.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK II**ARKImedes Management NV****Artikel 3**

§ 1. Participatiemaatschappij Vlaanderen NV richt een gespecialiseerde dochteronderneming op die de naam "ARKImedes Management NV" draagt.

§ 2. Participatiemaatschappij Vlaanderen NV heeft het recht om de naam van ARKImedes Management NV te wijzigen.

– *Aangenomen.*

Artikel 4

ARKImedes Management NV heeft als doel :

- 1° oprichten en beheren van ARKImedes-fondsen ;
- 2° ARKIV's erkennen en er toezicht op houden ;
- 3° de opdrachten uitvoeren, vastgesteld overeenkomstig artikel 5, § 2, van dit decreet.

– *Aangenomen.*

Artikel 5

§ 1. Voor wat niet uitdrukkelijk anders geregeld is in dit decreet, is ARKImedes Management NV onderworpen aan de bepalingen van het decreet betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Voorzitter

§ 2. In afwijking van artikel 10, § 3 en § 4, van het decreet betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, worden de opdrachten, financiering, financiële doelstellingen en rapporteringsverplichtingen van ARKimedes Management NV geregeld in een overeenkomst tussen ARKimedes Management NV en Participatiemaatschappij Vlaanderen NV.

§ 3. In afwijking van artikel 12, § 1, van het decreet betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, staat ARKimedes Management NV niet onder de controle van de Vlaamse regering door toedoen van een regeringscommissaris, maar onder de controle van Participatiemaatschappij Vlaanderen NV.

§ 4. De raad van bestuur van ARKimedes-Management NV brengt periodiek verslag uit aan de raad van bestuur van Participatiemaatschappij Vlaanderen NV over haar activiteiten en over de uitvoering van de in artikel 5, § 2, bedoelde overeenkomst tussen ARKimedes Management NV en Participatiemaatschappij Vlaanderen NV.

– *Aangenomen.*

Artikel 6

De leden van de raad van bestuur van ARKimedes Management NV kunnen geen bestuurder, directeur, zaakvoerder, gevolmachtigde of aangestelde zijn van een ARKIV of van haar beheerder.

De Vlaamse regering kan aanvullende onverenigbaarheden en andere voorwaarden vaststellen om belangenconflicten te voorkomen.

– *Aangenomen.*

Artikel 7

ARKimedes Management NV kan de kandidaat-ARKIV's, de ARKIV's of hun beheerders alle inlichtingen vragen die het nuttig acht voor de uitoefening van zijn opdracht. De betrokken persoon of onderneming verstrekt die informatie binnen de

termijn en in de vorm door ARKimedes Management NV bepaald.

ARKimedes Management NV kan de ARKIV bovendien opleggen dat de commissaris van de ARKIV, op kosten van laatstgenoemde, een rapport opstelt dat betrekking heeft op de controles die ARKimedes Management NV specificeert, onder meer met betrekking tot de financiële situatie van de ARKIV, de portefeuillesituatie, de waardering van de activa of van bepaalde investeringen, of bepaalde verrichtingen.

– *Aangenomen.*

Artikel 8

De leden van de raad van bestuur en de personen, belast met het dagelijkse beheer van ARKimedes Management NV, alsmede de personen die meewerken aan de uitvoering van de opdrachten van ARKimedes Management NV, zijn gebonden door het beroepsgeheim en mogen de vertrouwelijke gegevens waarvan zij kennis hebben gekregen op grond van hun functie, niet bekendmaken.

Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op mededelingen door de betrokken personen :

- 1° van niet-nominatieve gegevens die de Vlaamse regering onder meer toelaten haar verslag over de stand en de vooruitzichten van de toepassing van dit decreet op te stellen overeenkomstig artikel 34 ;
- 2° aan de gerechtelijke autoriteiten bij vastgestelde overtredingen die strafbaar worden gesteld overeenkomstig artikel 33 ;
- 3° bij oproepen om in rechte te getuigen in strafzaken ;
- 4° aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking ;
- 5° aan Participatiemaatschappij Vlaanderen NV in uitvoering van artikel 5, § 4.

– *Aangenomen.*

Voorzitter**Artikel 11****HOOFDSTUK III****ARKIV's****Artikel 9**

De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden waaraan risicokapitaalverschaffers moeten voldoen om erkend te worden als ARKIV. Die voorwaarden kunnen verband houden met :

- 1° de rechtsvorm en de vestigingsplaats ;
- 2° de duur ;
- 3° de beroepskwalificaties van de beheerders ;
- 4° het minimum privaat kapitaal en het aandeelhouderschap ;
- 5° het bedrijfsplan ;
- 6° het beleggingsbeleid ;
- 7° de boekhoudkundige en administratieve organisatie met inbegrip van de toegepaste waardeeringsregels ;
- 8° de controle.

– *Aangenomen.*

Artikel 10

De risicokapitaalverschaffers die een erkenning als ARKIV willen verkrijgen, dienen daarvoor een aanvraagdossier in bij ARKImedes Management NV. Bij het indienen van hun aanvraagdossier geven de risicokapitaalverschaffers aan of ze een kapitaalparticipatie of trekkingsrechten wensen. Eenzelfde risicokapitaalverschaffer kan alleen erkend worden met het oog op een kapitaalparticipatie of op trekkingsrechten.

De Vlaamse regering bepaalt de inhoud van het aanvraagdossier en de wijze waarop het ingediend moet worden bij ARKImedes Management NV.

– *Aangenomen.*

§ 1. Risicokapitaalverschaffers of hun beheerders die op het ogenblik van de aanvraag niet voldoen aan alle kwalificatievereisten, kunnen een aanvraag voor een erkenningsbelofte indienen.

De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden waaraan risicokapitaalverschaffers of hun beheerders moeten voldoen om een erkenningsbelofte te krijgen.

§ 2. Een erkenningsbelofte is een voorwaardelijke erkenning die slechts recht geeft op een kapitaalparticipatie of trekkingsrechten nadat alle voorwaarden voor erkenning overeenkomstig artikel 9 zijn vervuld. Bij de toekenning van de erkenningsbelofte geeft ARKImedes Management NV aan welke voorwaarden nog niet vervuld zijn.

§ 3. Risicokapitaalverschaffers of hun beheerders met een erkenningsbelofte hebben het recht om tijdens de voorbereiding van hun oprichting of financiering of tijdens het samenstellen van hun beheersteam melding te maken van hun erkenningsbelofte.

§ 4. Een erkenningsbelofte kan toegekend worden voor een periode van maximaal 12 maanden.

– *Aangenomen.*

Artikel 12

ARKImedes Management NV is bevoegd om risicokapitaalverschaffers te erkennen als ARKIV, om risicokapitaalverschaffers of hun beheerders een erkenningsbelofte toe te staan of om de erkenning of de erkenningsbelofte te weigeren.

De Vlaamse regering bepaalt de procedure en de termijn waarbinnen ARKImedes Management NV zich moet uitspreken over een aanvraag tot erkenning of voor een erkenningsbelofte.

Behoudens voorafgaande schriftelijke goedkeuring van ARKImedes Management NV zijn de erkenning als ARKIV en de erkenningsbelofte niet overdraagbaar.

– *Aangenomen.*

Voorzitter

Artikel 13

De Vlaamse regering bepaalt de verplichtingen, de verbodsbepalingen en de onverenigbaarheden die gelden voor ARKIV's, inzonderheid voor het beheer, de beheersvergoedingen, het aandeelhouderschap, de spreiding van de portefeuille, en de rapporteringsvereisten.

– *Aangenomen.*

Artikel 14

§ 1. Als ARKImedes Management NV vaststelt dat een ARKIV de voortdurende verplichtingen die van toepassing zijn op ARKIV's niet nakomt, stelt het de betrokken ARKIV hiervan in kennis met een aangetekende brief en legt het een hersteltermijn op.

Als de betrokken ARKIV de inbreuk op de voortdurende verplichtingen niet binnen de hersteltermijn heeft rechtgezet of beëindigd, kan ARKImedes Management NV bij gemotiveerde beslissing :

- 1° de toegekende trekkingsrechten opschorten voor de duur van de inbreuk op de voortdurende verplichtingen ;
- 2° de toegekende trekkingsrechten geheel of gedeeltelijk herroepen ;
- 3° de erkenning van de ARKIV intrekken, met als automatisch gevolg de beëindiging van de trekkingsrechten en de onmiddellijke opeisbaarheid van de toegekende hefboomleningen.

§ 2. Dit artikel is van toepassing onverminderd eventuele strafrechtelijke vervolging als bedoeld in artikel 33 en onverminderd de contractuele of vennootschapsrechtelijke rechten van ARKImedes Management NV of de ARKImedes-fondsen bij het nemen van een kapitaalparticipatie of het toekennen van trekkingsrechten of hefboomleningen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK IV

ARK-investeringen

Artikel 15

Een investering is een ARK-investering als :

- 1° het een investering in een doelonderneming betreft ;
- 2° de investering gebeurt door middel van een nieuwe inbreng van geld in een doelonderneming, hetzij via inschrijving op een kapitaalverhoging, hetzij via inschrijving op een lening met opties of warranten of een in kapitaal converteerbare lening, hetzij via inschrijving op of de uitoefening van opties of warranten ;
- 3° de doelonderneming de financiële middelen die ze krijgt van de ARKIV, aanwendt om in het Vlaamse Gewest investeringen uit te voeren, of er werkgelegenheid of toegevoegde waarde te creëren ;
- 4° de investering een door de Vlaamse regering nader te bepalen maximumbedrag niet overschrijdt.

De Vlaamse regering is bevoegd om aanvullende voorwaarden op te leggen waaraan ARK-investeringen moeten voldoen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK V

Doelondernemingen

AFDELING I

Algemene bepalingen

Artikel 16

Een doelonderneming is elke onderneming die cumulatief aan de volgende voorwaarden voldoet :

- 1° de onderneming is een handelsvennootschap of een burgerlijke vennootschap, die de rechtsvorm van een handelsvennootschap heeft aan-

Voorzitter

genomen en die beschikt over een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest, of die zich ertoe verbindt in het Vlaamse Gewest een exploitatiezetel te vestigen ;

2° de onderneming stelt minder dan 250 werknemers te werk ;

3° de onderneming heeft een jaaromzet van maximaal 40 miljoen euro, of een jaarlijks balanstotaal van maximaal 27 miljoen euro ;

4° de onderneming beantwoordt aan het zelfstandigheidscriterium zoals bepaald in artikel 17.

– *Aangenomen.*

AFDELING II**Zelfstandigheidscriterium****Artikel 17**

§ 1. Om te voldoen aan het zelfstandigheidscriterium, bepaald in artikel 16, 4°, mag de onderneming niet voor 25% of meer van het kapitaal of van de stemrechten in handen zijn van een grote onderneming of van verscheidene grote ondernemingen samen.

Voor de toepassing van het bepaalde in het eerste lid wordt als grote onderneming beschouwd elke onderneming die aan minstens één van de voorwaarden, gesteld in artikel 16, 2°, 3° en 4°, niet voldoet.

§ 2. De drempelwaarde in § 1, eerste lid, mag overschreden worden in de volgende twee gevallen :

1° als de onderneming in handen is van openbare participatiemaatschappijen, van risicokapitaalverschaffers of van institutionele beleggers, mits die individueel noch gezamenlijk in enig opzicht zeggenschap over de onderneming hebben ;

2° als het wegens de spreiding van het kapitaal onmogelijk is te weten in welke handen het kapitaal is, en de onderneming verklaart dat ze redelijkerwijs mag aannemen niet voor 25 % of meer in handen te zijn van een grote onderneming of van verscheidene grote ondernemingen samen.

– *Aangenomen.*

AFDELING III**Omzet en balanstotaal****Artikel 18**

§ 1. Bij de berekening van de drempelwaarden, bepaald in artikel 16, 3°, worden de relevante cijfers samengeteld van de onderneming in kwestie en die van alle ondernemingen waarvan ze rechtstreeks of onrechtstreeks 25% of meer van het kapitaal of van de stemrechten in handen heeft.

§ 2. De voor de omzet en het balanstotaal te hantieren drempels zijn die welke betrekking hebben op het laatste afgesloten boekjaar van twaalf maanden. Bij recent opgerichte ondernemingen waarvan de jaarrekening nog niet is afgesloten, moeten de in aanmerking te nemen bedragen worden bepaald door middel van een in de loop van het boekjaar te goeder trouw gemaakte schatting.

§ 3. Als artikel 17, § 2, 2°, van toepassing is en de onderneming in kwestie de bedoelde verklaring uitreikt, dan worden voor de toepassing van dit artikel enkel de relevante cijfers van de onderneming in kwestie in aanmerking genomen.

– *Aangenomen.*

AFDELING IV**Tewerkstelling****Artikel 19**

Het aantal werknemers, bepaald in artikel 16, 2°, komt overeen met het aantal jaar-arbeidseenheden (JAE), namelijk het aantal gedurende een jaar voltijs werkende werknemers, waarbij deeltijdwerkers en seizoenarbeiders in fracties van JAE worden uitgedrukt. Het in aanmerking te nemen referentiejaar is het laatste afgesloten boekjaar.

– *Aangenomen.*

Voorzitter**AFDELING V****Overgangsregelingen****Artikel 20**

Als ondernemingen bij het afsluiten van het laatste boekjaar, zoals bepaald in artikelen 18, § 2, en 19, zich onder of boven de aangegeven drempels bevinden, verkrijgen of verliezen ze respectievelijk de hoedanigheid van doelonderneming alleen als de omstandigheid zich gedurende twee opeenvolgende boekjaren heeft voorgedaan.

– *Aangenomen.*

Artikel 21

De Vlaamse regering bepaalt wat de gevolgen zijn voor de ARKIV's indien een portefeuilleonderneming de hoedanigheid van doelonderneming verliest. Ze kan ARKIV's toestaan de investering verder aan te houden en aanvullende investeringen uit te voeren, die vooralsnog als ARK-investering zullen gelden.

– *Aangenomen.*

AFDELING VI**Uitsluitingen****Artikel 22**

De volgende ondernemingen kunnen in geen geval beschouwd worden als doelonderneming :

- 1° ARKIV's ;
- 2° ondernemingen waarvan de activiteiten strijdig zijn met het algemeen belang of de openbare orde ;
- 3° ondernemingen die actief zijn in door overcapaciteit getroffen segmenten van de vervoer-, landbouw-, visserij- en aquacultuursectoren, als ook van de scheepsbouw- en EGKS-sectoren.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VI**Kapitaalparticipaties****Artikel 23**

De erkenning als ARKIV van een risicokapitaalverschaffer die een kapitaalparticipatie wenst, houdt de goedkeuring in van een kapitaalparticipatie in die ARKIV.

– *Aangenomen.*

Artikel 24

Een kapitaalparticipatie is alleen mogelijk als de ARKIV in kwestie er zich bij haar erkenningsaanvraag toe verbonden heeft geen andere investeringen dan ARK-investeringen uit te voeren.

– *Aangenomen.*

Artikel 25

De kapitaalparticipatie wordt genomen bij de oprichting of binnen twee jaar na de oprichting van de ARKIV. Als de kapitaalparticipatie genomen wordt naar aanleiding van een kapitaalverhoging binnen twee jaar na de oprichting, kan dat uitsluitend als gelijktijdig minstens één onafhankelijke investeerder meer dan 25% van de kapitaalverhoging onderschrijft onder dezelfde voorwaarden en waardering of als een onafhankelijk expert vooraf een advies heeft uitgebracht waaruit blijkt dat de voorgestelde waardering marktconform is.

– *Aangenomen.*

Artikel 26

Het bedrag van de kapitaalparticipatie wordt door ARKImedes Management NV bepaald. Het maximumbedrag van een kapitaalparticipatie in één ARKIV moet lager zijn dan een door de Vlaamse regering vast te leggen percentage van het privaat kapitaal van de ARKIV in kwestie. De Vlaamse regering kan ook een absoluut maximumbedrag voor de kapitaalparticipatie per ARKIV vastleggen.

Voorzitter

In geen geval kan een kapitaalparticipatie tot gevolg hebben dat een ARKImedes-fonds rechtstreeks of ARKImedes Management NV als beheerder de exclusieve controle verwerft over een ARKIV. Voor de toepassing van dit artikel wordt exclusieve controle gedefinieerd zoals in artikel 8 van het Wetboek van Vennootschappen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VII**Trekkingsrechten en hefboomleningen****Artikel 27**

ARKImedes Management NV kent trekkingsrechten toe aan ARKIV's die aan de gestelde voorwaarden voldoen. Trekkingsrechten kunnen alleen uitgeoefend worden met het oog op het uitvoeren van ARK-investeringen.

– *Aangenomen.*

Artikel 28

Trekkingsrechten hebben een geldigheidsduur van één jaar en worden toegestaan ten belope van maximaal een door de Vlaamse regering vast te leggen percentage van het private kapitaal, vermindert met het bedrag van de uitstaande hefboomleningen aan de ARKIV in kwestie. De Vlaamse regering kan ook een absoluut maximumbedrag voor de trekkingsrechten per ARKIV vastleggen.

Elk jaar kunnen ARKIV's die aan de gestelde voorwaarden voldoen, nieuwe trekkingsrechten verkrijgen.

– *Aangenomen.*

Artikel 29

Binnen de grenzen van haar trekkingsrechten heeft elke ARKIV die aan de gestelde voorwaarden voldoet, recht op een of meer hefboomleningen ten belope van maximaal een door de Vlaamse regering vast te leggen percentage van de vaststaande

verbintenissen om ARK-investeringen uit te voeren. De Vlaamse regering kan een maximumbedrag van uitstaande hefboomleningen per ARKIV vaststellen.

– *Aangenomen.*

Artikel 30

Bij de toekenning van trekkingsrechten en bij elke individuele hefboomlening wordt een schriftelijke overeenkomst met de ARKIV in kwestie afgesloten waarin in ieder geval het bedrag van de vergoeding voor de trekkingsrechten, de interest op de hefboomleningen en de eventuele zekerheden vastgelegd worden.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VIII**Fiscale en financiële bepalingen****AFDELING I****Belastingkrediet****Artikel 31**

§ 1. Als ARKImedes Management NV een of meer ARKImedes-fondsen opricht, en als ARKImedes Management NV beslist aan het publiek de mogelijkheid te geven om in te schrijven op een publieke uitgifte van aandelen of rechten van deelneming door die ARKImedes-fondsen, wordt een hieronder omschreven belastingkrediet toegekend.

§ 2. Er wordt aan de belastingplichtigen die aan de personenbelasting onderworpen zijn, een belastingkrediet verleend voor de bedragen die besteed zijn aan de inschrijving op aandelen of rechten van deelneming in ARKImedes-fondsen.

Deze bestedingen worden alleen in aanmerking genomen ten belope van nettobedragen, exclusief commissies en taksen, en ten belope van maximaal 2500 euro per belastbaar tijdperk en per belastingplichtige.

Als de economische omstandigheden dat rechtvaardigen, kan de Vlaamse regering het in § 2,

Voorzitter

tweede lid, vermelde maximumbedrag van in aanmerking te nemen bestedingen wijzigen. Een aldus bepaald maximumbedrag kan geen wijzigingen aanbrengen aan het maximumbedrag voor bestedingen die gedaan zijn in eerdere belastbare tijdperken.

De Vlaamse regering zal bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet indienen tot bekrachtiging van de beslissingen die werden genomen ter uitvoering van § 2, derde lid. Het ontwerp van decreet moet bekrachtigd worden binnen een termijn van twee maanden na de inwerkingtreding van de beslissingen. Ingeval de bekrachtiging niet gebeurd is binnen de vastgestelde termijn, worden de beslissingen geacht nooit uitwerking te hebben gehad.

§ 3. Het belastingkrediet wordt berekend tegen een tarief van 8,75%.

Als de economische omstandigheden dat rechtvaardigen, kan de Vlaamse regering het tarief van het belastingkrediet wijzigen. Een aldus gewijzigd tarief kan geen wijzigingen aanbrengen aan het in aanmerking te nemen tarief van belastingkrediet voor bestedingen die gedaan zijn in eerdere belastbare tijdperken.

De Vlaamse regering zal bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet indienen tot bekrachtiging van de beslissingen die werden genomen ter uitvoering van § 3, tweede lid. Het ontwerp van decreet moet bekrachtigd worden binnen een termijn van twee maanden na de inwerkingtreding van de beslissingen. Ingeval de bekrachtiging niet gebeurd is binnen de vastgestelde termijn, worden de beslissingen geacht nooit uitwerking te hebben gehad.

§ 4. Het belastingkrediet wordt verleend voor vier opeenvolgende aanslagjaren, te beginnen met het aanslagjaar verbonden aan het belastbare tijdperk waarin de besteding is gebeurd. Het belastingkrediet wordt alleen verleend als de belastingplichtige per aanslagjaar het bewijs levert dat hij die aandelen of rechten van deelneming vanaf de oorspronkelijke verkrijging tot op het einde van het belastbare tijdperk ononderbroken in eigendom heeft gehouden.

§ 5. Bij vervreemding van een zakelijk recht over een aandeel of recht van deelneming vervalt het recht op belastingkrediet vanaf het aanslagjaar, verbonden aan het belastbare tijdperk waarin de vervreemding plaatsvond. Belastingkredieten die toegekend zijn in vorige aanslagjaren, blijven evenwel onaangetast.

Het recht op belastingkrediet vervalt niet als de overdracht van het zakelijk recht te wijten is aan het overlijden van de belastingplichtige. In dat geval zijn de bepalingen van dit artikel vanaf het jaar van overlijden van toepassing op de verkrijger van de effecten voor de nog resterende periode van de vier aanslagjaren en in de verhouding waarin hij die effecten heeft verkregen.

De beperking van § 2, tweede lid, verlaagd in verhouding tot de verkrijging, wordt afzonderlijk toegepast, onafhankelijk van het recht op belastingkrediet voor andere bestedingen.

§ 6. Het belastingkrediet wordt niet toegekend in de aanslagjaren waarin de belastingplichtige geen inwoner is van het Vlaamse Gewest.

Een inwoner van het Vlaamse Gewest is elke natuurlijke persoon die op 1 januari van het jaar waarnaar het aanslagjaar genoemd wordt, zijn woonplaats, in de zin van artikel 2 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, in het Vlaamse Gewest gevestigd heeft.

§ 7. Het belastingkrediet wordt met de personenbelasting verrekend na aftrek van de overige verrekenbare en niet-terugbetaalbare bestanddelen en inzonderheid na de onroerende voorheffing, bedoeld in artikel 277 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992, het forfaitaire gedeelte van buitenlandse belasting en de belastingkredieten, bedoeld in artikelen 134, § 3, en 285 tot en met 289ter van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992. Het eventuele overschot wordt niet terugbetaald en is niet overdraagbaar.

§ 8. De Vlaamse regering legt de uitvoeringsbepalingen vast voor het verrichten van de bestedingen, bedoeld in § 2, en bepaalt na overleg met de federale minister van Financiën, welke bewijsstukken overeenkomstig § 4 moeten worden voorgelegd.

Op dit artikel is er een amendement dat luidt als volgt :

Voorzitter**Amendement Nr. 2**

voorgesteld door de heer Eddy Schuermans en
mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever
na indiening van het verslag

Artikel 31

Paragrafen 2 en 3 worden vervangen door wat volgt :

“§ 2. Er wordt aan de belastingplichtigen die aan de personenbelasting onderworpen zijn, een belastingkrediet verleend voor de bedragen die besteed zijn aan de inschrijving op aandelen of rechten van deelneming in ARKimedes-fondsen.

Deze bestedingen worden alleen in aanmerking genomen ten belope van nettobedragen, exclusief commissies en taksen, en ten belope van een te bepalen vast bedrag per belastbaar tijdperk en per belastingplichtige. Indien de belastingplichtige in aanmerking wenst te komen voor het belastingkrediet moet deze voor een vast nettobedrag inschrijven op aandelen of rechten van deelneming in ARKimedes-fondsen. Dit vast nettobedrag wordt bepaald door de Vlaamse regering.

Als de economische omstandigheden dat rechtvaardigen, kan de Vlaamse regering het in § 2, tweede lid, vermelde bedrag van in aanmerking te nemen bestedingen wijzigen. Een aldus bepaald bedrag kan geen wijzigingen aanbrengen aan het bedrag voor bestedingen die gedaan zijn in eerdere belastbare tijdperken.

De Vlaamse regering zal bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet indienen tot bekrachtiging van de beslissingen die werden genomen ter uitvoering van § 2, derde lid. Het ontwerp van decreet moet bekrachtigd worden binnen een termijn van twee maanden.

§ 3. Het belastingkrediet wordt berekend tegen een tarief van 8,75% op het vast nettobedrag.

Als de economische omstandigheden dat rechtvaardigen, kan de Vlaamse regering het tarief van het belastingkrediet wijzigen. Een aldus gewijzigd tarief kan geen wijzigingen aanbrengen aan het in aanmerking te nemen tarief van belastingkrediet voor bestedingen die gedaan zijn in eerdere belastbare tijdperken.

De Vlaamse regering zal bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet indienen tot bekrachtiging van de beslissingen die werden genomen ter uitvoering van § 3, tweede lid. Het ontwerp van decreet moet bekrachtigd worden binnen een termijn van twee maanden.”.

De stemmingen over het amendement en het artikel worden aangehouden.

AFDELING II**Gewestwaarborg****Artikel 32**

§ 1. De Vlaamse regering kan, binnen de machtiging verleend in het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, beslissen om een gewestwaarborg te verschaffen om de verwezenlijking van de doelstellingen van dit decreet te bevorderen.

§ 2. Een gewestwaarborg kan alleen verleend worden :

1° in het kader van een publieke plaatsing van aandelen of rechten van deelneming in een ARKimedes-fonds ;

2° voor het aangaan van leningen door een ARKimedes-fonds.

§ 3. Een gewestwaarborg, verleend in het kader van een publieke plaatsing van aandelen of rechten van deelneming in een ARKimedes-fonds, kan betrekking hebben op maximaal 90% van de totale uitgifteprijs van de publiek geplaatste aandelen of rechten van deelneming in het betreffende ARKimedes-fonds. De Vlaamse regering bepaalt het precieze percentage en de regels volgens dewelke de waarborg wordt verleend.

§ 4. Een gewestwaarborg, verleend voor leningen aangegaan door een ARKimedes-fonds, kan betrekking hebben op maximaal 100% van de hoofdsom en de contractueel verschuldigde interesten. De Vlaamse regering bepaalt het precieze percentage en de regels volgens dewelke de waarborg wordt verleend.

– *Aangenomen.*

Voorzitter**Artikel 35****HOOFDSTUK IX**

Dit decreet wordt aangehaald als het ARK-decreet.

Strafbepalingen

– *Aangenomen.*

Artikel 33

De volgende personen worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en met een geldboete van 25 euro tot 10000 euro :

1° personen die bewust onjuiste, onvolledige of ontijdige informatie verstrekken aan ARKImedes Management NV, op het ogenblik van de aanvraag tot erkenningsbelofte of erkenning, of nadat de erkenning werd toegekend ;

2° personen die met bedrieglijk opzet de bepalingen van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan overtreden met het oog op de verduistering of het zich toe-eigenen van de middelen die aan ARKIV's ter beschikking worden gesteld in de vorm van kapitaalparticipaties of hefboomleningen, of die in het algemeen met bedrieglijk opzet dergelijke middelen afwenden van het doel waarvoor ze ter beschikking worden gesteld.

De bepalingen van Boek 1 van het Strafwetboek zijn van toepassing op de overtredingen in dit artikel.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK X**Slotbepalingen****Artikel 34**

De Vlaamse regering legt ieder jaar een verslag voor aan het Vlaams Parlement over de stand en de vooruitzichten van de toepassing van dit decreet.

– *Aangenomen.*

Artikel 36

Er kan op basis van dit decreet alleen steun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag toegekend worden na de inwerkingtreding van de desbetreffende uitvoeringsbesluiten.

– *Aangenomen.*

Artikel 37

De Vlaamse regering bepaalt de inwerkingtreding van dit decreet.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heren Luc Martens, Jos De Meyer en Gilbert Vanleenhove betreffende het infrastructuurbeleid voor het Vlaamse onderwijs
– 1752 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 4

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van de heren Luc Martens, Jos De Meyer en Gilbert Vanleenhove betreffende het infrastructuurbeleid voor het Vlaamse onderwijs dat luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

– gelet op :

1° de regeringsverklaring van 14 juli 1999 en de beleidsnota van minister Marleen Vander-

Voorzitter

poorten waar het thema 'infrastructuurproblematiek in het onderwijs' aan bod komt ;

- 2° het eindrapport van 11 juli 2002 van de studie 'Inkomsten en uitgaven van scholen in Vlaanderen – Kwantificering van de objectievebare verschillen', uitgevoerd door Deloitte & Touche ;
- 3° het jaarverslag 2002 van de Dienst Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO) ;
- 4° recent onderzoek ;
- overwegende :
 - 1° dat Vlaanderen zich – wat de financiële beleidsruimte voor schoolinfrastructuur betreft – achteraan in het Europese peloton en het OESO-peloton bevindt ;
 - 2° dat Vlaanderen in zijn begroting onderwijs 2001 maar 2,8 % bestemd heeft voor investeringen in infrastructuur ;
 - 3° dat er ook bij de begrotingsaanpassing na de begrotingscontrole van 2003 geen extra middelen werden vrijgemaakt voor investeringen in infrastructuur ;
 - 4° dat er in Vlaanderen een grote behoefte aan kwaliteitsvolle schoolgebouwen bestaat ;
 - 5° dat de bestaande overheidsinvesteringen in het Vlaamse onderwijs de infrastructuurbehoeften slechts in geringe mate dekken, waardoor er acute problemen bestaan als een gebrek aan (functionele) ruimte, problemen met de (brand)veiligheid, het (langdurige) gebruik van noodconstructies en de problematische (bouwfysische) staat van de schoolgebouwen in het bijzonder ;
 - 6° dat de Vlaamse overheid een onderscheid maakt tussen een 100 %-financiering voor gemeenschapsscholen en een gedeeltelijke subsidiëring van 70 of 60 % van de bouwkosten voor respectievelijk het gesubsidieerd basisonderwijs en het gesubsidieerd secundair onderwijs ;
 - 7° dat de Dienst Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs het werkjaar 2002

afsloot met een wachtlijst van dossiers die 789 miljoen euro vertegenwoordigt – en dat ten opzichte van het totale budget van DIGO van 134 miljoen euro voor 2002 en een budget van 108,6 miljoen euro voor 2003 ;

- 8° dat er eind mei 2003, 987 dossiers uit het vrije en 131 dossiers uit het officieel gesubsidieerd onderwijs bij DIGO lagen te wachten ;
- 9° dat scholen gemiddeld vijf jaar moeten wachten voor hun dossier groen licht krijgt en dat scholen die nu een dossier indienen, moeten wachten tot 2008 om te kunnen starten met (ver)bouwen ;
- 10° dat de discrepantie tussen de beschikbare middelen en de subsidieaanvragen steeds groter wordt ;
- 11° dat investeren in schoolgebouwen meerdere belangrijke effecten en functies heeft, zoals :
 - a) het verhogen van het aantal arbeidsplaatsen in de bouwsector en aanverwante sectoren ;
 - b) het stimuleren van economische groei en van sociaal welzijn – zoals een betere gezondheidszorg, consolidering van het democratische bestel, politieke stabiliteit, minder armoede en ongelijkheid, betere milieuzorg, lagere criminaliteitscijfers – en dat als gevolg van het doelgericht investeren van overheidsmiddelen, een efficiënter gebruik ervan en de economische waardering die men aan leren geeft ;
 - c) het ondersteunen van het menselijk kapitaal, dat zich uit in betere studieresultaten, in gunstige effecten op het leerlingengedrag, in gunstige effecten op de motivatie, het veiligheidsgevoel en het aanvoelen van effectiviteit tijdens het lesgeven bij de leerkrachten en in gunstige effecten op het schoolmanagement ;
 - d) het wegnemen van de negatieve invloeden die nu voortvloeien uit de minder goede staat van schoolgebouwen, die zich meestal in achtergestelde buurten bevinden ;

Voorzitter

- e) het bijdragen tot meer sociaal kapitaal, wanneer schoolgebouwen worden opengesteld en er via samenwerkingsverbanden sociale netwerken worden gevormd ;
- f) het bijdragen tot een patrimonium met culturele duurzaamheid ;

– vraagt de Vlaamse regering :

- 1° investeren in scholenbouw niet te beschouwen als 'investeren in stenen' ;
- 2° de effecten van investeringen in schoolgebouwen op het vlak van werkgelegenheid, de accumulatie van menselijk kapitaal, de versterking van sociaal kapitaal en de bijdrage aan een gebouwenpatrimonium dat culturele duurzaamheid bezit, niet alleen meer in rekening te brengen, maar ook zo goed mogelijk te meten om zo doelmatig en efficiënt mogelijk te kunnen opereren en middelen toe te kennen en te verdelen ;
- 3° een scholenbouwbeleid te voeren dat zowel een kwaliteitsvolle onderwijsomgeving voor elk individu garandeert als bijdraagt tot de algemene ontwikkeling en het welzijn van de samenleving ;
- 4° de financiële beleidsruimte voor schoolinfrastructuur aan te passen tot een niveau waardoor :
 - a) Vlaanderen ten minste het Europese gemiddelde en het OESO-gemiddelde bereikt ;
 - b) de wachtlijsten bij DIGO zo snel als mogelijk worden afgebouwd ;
 - c) scholen niet langer gemiddeld vijf jaar hoeven te wachten voor ze kunnen starten met (ver)bouwen ;
- 5° de infrastructuurbehoeften in het Vlaamse onderwijs in hoge mate te dekken en dus af te stemmen op de gedetecteerde behoeften om zo iedere gebruiker van schoolinfrastructuur in de meest optimale omstandigheden te laten werken en leren ;
- 6° voor alle basisscholen en secundaire scholen de bouwkosten volledig te financieren en tegelijk een gemeenschappelijk beheer uit te

werken waarbij de eigendomsstructuur bepalend is ;

- 7° de investeringsmiddelen vast te leggen in een meerjarenperspectief, dat gebaseerd is op objectieve planningsgegevens ;
- 8° de schoolinfrastructuur te optimaliseren, zodat er door een bredere samenwerking een intensiever gebruik wordt gestimuleerd en de schoolinfrastructuur beter wordt opengesteld voor de gemeenschap ;
- 9° publiek-publieke en publiek-private samenwerkingsverbanden aan te moedigen om tot een meer effectieve inzet van de middelen – inclusief de financiering, bouw en exploitatie – te komen ;
- 10° bij de federale overheid aan te dringen om de BTW op het bouwen van schoolinfrastructuur te verlagen tot 6 %.

De bespreking is geopend.

De heer Jos De Meyer, verslaggever, heeft het woord.

De heer Jos De Meyer, verslaggever : Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar het schriftelijk verslag. Ik houd eraan de diensten te danken voor de snelle en goede redactie ervan.

Toch wil ik u als voorzitter nog een vraag stellen. Op mijn suggestie en na een grondig debat heeft de commissie unaniem beslist om een brief te schrijven naar premier Verhofstadt, met de vraag om de BTW op de bouw van schoolinfrastructuur te verlagen van 21 naar 6 percent. De premier heeft op onze brief niet geantwoord, en hij deed dat evenmin op onze herinneringsbrief van november. Dat lijkt me niet echt hoffelijk, en het getuigt van weinig respect voor ons parlement. Ik zou u daarom willen vragen om als voorzitter van het Vlaams Parlement premier Verhofstadt om een spoedig antwoord te verzoeken.

De voorzitter : Als u mij deze brieven bezorgt, ben ik zeker bereid om op uw vraag in te gaan.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik sta hier met gemengde gevoelens op deze tribune. Ik ben blij dat de meerderheid dit lichtjes aangepaste voorstel van resolutie steunt. Het gaat over een belangrijke materie die ons allen

Martens

aanbelangt, en daarover zouden de klassieke tegenstellingen achterwege moeten blijven. Gisteren hebben we evenwel via het internet vernomen dat de minister-president en de minister straks op een persconferentie zullen meedelen hoe men het probleem wil aanpakken. Op suggestie van de heer Van Baelen heb ik deze voormiddag nog met het kabinet contact opgenomen om na te gaan of we alsnog de voorstellen zouden kunnen inkijken. Wel, de tekst staat onder embargo tot deze namiddag.

We bevinden ons dus in een merkwaardige toestand. De tekst van de resolutie wordt gesteund door meerderheid en oppositie. Tezelfdertijd houden de minister-president en de minister een persconferentie over deze aangelegenheid. Ik neem aan dat het niet toevallig is dat die vandaag doorgaat. Dat heeft tot gevolg dat deze discussie in de lucht hangt. Deze discussie dreigt te verworden tot vrijblijvend gepraat, terwijl de conclusies al op papier staan. Dit is nogmaals een voorbeeld van de bagatellisering van het parlement. We mogen hier een nummertje opvoeren, maar een constructief gesprek met de regering dat uitmondt op beleidsmaatregelen kan niet.

De regering vindt het belangrijker om de pers te ontmoeten dan hier met het parlement te discussiëren. Men geeft liever een publieke toelichting en dat vind ik eigenlijk wat schrijnend.

Dat is dan de andere kant van dat dubbele gevoel, waarover ik het daarstraks reeds had. Enerzijds zijn we blij omwille van de consensus, blij dat dit aan bod kan komen en blij dat eraan wordt gewerkt. Het zou echter aangenerender zijn als dit parlement wat ernstiger zou worden genomen. We moeten aan de persmensen zeggen dat ze op een bepaald tijdstip naar het parlement moeten komen en dat ze daar dan zullen vernemen hoe we tegen de zaken aankijken. Dat zou een valorisatie zijn van de inspanningen die we leveren. Ik zeg dat met nadruk omdat dit thema niet nieuw is. Het komt nu meer aan de oppervlakte door de beperking op de groei van de middelen voor infrastructuur.

We hebben dit thema reeds aan de orde gebracht en daarbij duidelijk gemaakt dat er iets moest gebeuren op verschillende niveaus. Ten eerste moeten we ons een kwalitatieve vraag stellen. Wat betekent een schoolgebouw anno 2003? Zijn dat dezelfde schoolgebouwen als die waarmee we zijn opgegroeid, schoolgebouwen met lange gangen met lokalen en aan de ene kant het borstelkot en aan de andere kant de kamer voor de subregent? Ik over-

drijf een beetje, maar dat is een school zoals ze er vroeger uitzag. Of is een school vandaag een open leercentrum waaraan ook externe partners kunnen meewerken en waar in de infrastructuur een soort van dynamiek en een soort gerichtheid op een reële context van een samenleving hun uitdrukking krijgen?

Deze vraag moet worden gesteld en we hebben ze ook overgemaakt aan de minister. Mevrouw de minister, laat een planoloog, een socioloog, een pedagoog, wat architecten en stedenbouwkundigen eens samen aan tafel zitten en laat ze eens creatief nadenken over hoe scholen er tegen 2010 uit zullen zien. Een infrastructuur is namelijk niet alleen de neerslag van gedachten maar activeert tegelijkertijd ook gedachten. Er is een interactie, niet alleen met het menselijke milieu maar ook met de omgeving die we creëren. Op dat vlak hebben we dus eigenlijk nog geen vooruitgang geboekt en dat is bijzonder jammer.

We hebben het probleem ook op kwantitatief vlak aangekaart. Het klopt wel wat de minister-president gisteren zei: dat soort van wachtlijst is niet nieuw. Die wachtlijsten zijn inderdaad niet nieuw, maar de situatie wordt wel schrijnender. We stellen vast dat de extra middelen die men vandaag inbrengt, ook reeds in vorige legislaturen werden ingebracht, niet op structurele wijze maar op basis van een beslissing die elk jaar opnieuw werd genomen. Men heeft toen grote inspanningen geleverd op het ogenblik dat het decreet voor het hoger onderwijs in werking trad. Ik herinner me dat de heer Denys die besprekingen toen heel aandachtig heeft gevolgd in de commissie. In het verlengde van die besprekingen was er toen een perspectief op campusvorming en was er dus nood aan een andere verdeling van de middelen over de hogescholen. Er werd dus met andere woorden een volgehouden inspanning geleverd, maar de middelen werden wel gedeeltelijk anders verdeeld. Met de overschotten die men had op het einde van het jaar werden ook eenmalige kredieten toegekend. Er was dus met andere woorden op dat ogenblik ook al een inspanning, een inspanning waarvan ik niet verheerl dat deze regering ze heeft voortgezet. Bij het begin van de legislatuur was de verwachting echter wel dat die inspanning nog zou toenemen. Daarom zijn we zo sterk ontgoocheld.

We hebben het ook gehad over het thema 'schoolgebouwen', omdat ons denken onder meer werd geactiveerd door wat de Confederatie voor de bouw ons vertelt. Het is duidelijk dat er momenteel een economisch moeilijke conjunctuur is en dat de publieke bouwkunde een tekort aan investeringen

Martens

kent. Dat is een klacht aan het adres van de gemeenten, maar niet alleen aan dat van de gemeenten. Welnu, wanneer men de behoeften van vandaag zou willen wegwerken, dan zou dat betekenen dat men 30 maal 450 arbeidsplaatsen creëert. Ik heb het nu over manjaren, de tewerkstelling van een persoon op jaarbasis. Zo zou men dus 30 maal 450 arbeidsplaatsen kunnen creëren en dat betekent al wel een en ander. Dit is ook een gelegenheid waarbij de overheid haar verantwoordelijkheid moet nemen, want het gaat hier om een opdracht die alleen een overheid kan vervullen. Als we een goede bouwkunde willen hebben, moeten we dus ook een beroep doen op de eigen creativiteit en die van onze designers en architecten. Dit is net een domein waar men die goede bouwkunde een kans zou kunnen geven.

Ten slotte wil ik nog een laatste overweging geven. Als men leerkrachten wil motiveren, is het niet voldoende om alleen de loonvoorwaarden te verbeteren. Dat moet ook wel gebeuren, want mensen hebben recht op een eerlijk loon dat hen beloont voor hun inspanningen. Een deel van de maatschappelijke waardering vindt daar ook haar bevestiging in.

Er zijn echter ook secundaire arbeidsvoorwaarden. De meesten onder ons hebben al op verschillende plaatsen gewerkt en bijgevolg wel eens een nieuw kantoor moeten betrekken. Dit is steeds een delicaat moment. Iedereen wil namelijk een mooi bureau. Iedereen wil in zijn eigen werkomgeving een bevestiging vinden van het belang en van de waarde van zijn werk.

Veel leerkrachten zien zich verplicht in aftandse schoolgebouwen te werken. In De Standaard staat vandaag te lezen dat alle leerkrachten van een school in Vichte zijn opgetrommeld om tijdens de kerstvakantie de leslokalen te schilderen. (*Opmerkingen*)

De creativiteit of de groepsgeest van deze leerkrachten heeft hier niets mee te maken. De scholen hebben absoluut meer middelen nodig om hun werk goed te kunnen doen.

Een goede omgeving stimuleert leerkrachten en leerlingen. Bovendien dwingt ze respect af. Graffiti zijn terug te vinden in slordige schoolomgevingen met gebroken ruiten en onaantrekkelijke leslokalen. Mooie lokalen leiden tot respect. Dit respect beperkt zich niet tot de schoolgebouwen, maar deint uit naar de hele samenleving. Dit belangrijk

dossier is niet louter een budgettaire kwestie, maar omvat ook een pedagogisch, een sociaal en een tewerkstellingsaspect.

Het is belangrijk dat de meerderheidspartijen dit voorstel van resolutie steunen. We kijken met belangstelling uit naar de denksporen die de Vlaamse regering naar voren wil schuiven. Hoewel we uiteraard de kans zullen krijgen om die denksporen in de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid te bespreken, vinden we het jammer dat de Vlaamse regering haar antwoorden hier nu niet naar voren wil brengen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik zal het zeer kort houden. In de marge van het voorliggende voorstel van resolutie wil ik even ingaan op een onderwerp dat ik in de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid en op dit spreekgestoelte al meermaals ter sprake heb gebracht.

Ik wil het hier hebben over de problematiek van scholen die in samenwerking met het Nationaal Waarborgfonds hebben gebouwd. Voor de federalisering van het onderwijs hadden scholen de kans om via het Nationaal Waarborgfonds een goedkope lening af te sluiten. Naast de kapitaalaflossing, moesten de scholen slechts een klein gedeelte, namelijk 1,25 percent, van de interesten op deze lening afbetalen.

Ondertussen zijn heel wat van deze scholen in de problemen geraakt. Voor een beperkt aantal scholen zijn deze problemen zelfs zeer ernstig. Ze zien zich momenteel namelijk verplicht om op korte termijn onoverkoombaar hoge kapitaalaflossingen te betalen.

De inflatie is de afgelopen jaren niet in dezelfde mate toegenomen als in de jaren tachtig het geval was. Hier is in het verleden geen rekening mee gehouden. De bedragen die de scholen nu moeten afbetalen, zijn nog steeds niet wezenlijk in waarde afgenomen. Bovendien zijn de werkingstoelagen van de scholen de laatste jaren niet in dezelfde mate toegenomen als in die periode het geval was. Ook hier is toen geen rekening mee gehouden.

Het gevolg is dat bepaalde scholen momenteel hun werkingstoelagen haast volledig moeten aanwenden om hun lening af te betalen. Dit brengt het pedagogische comfort en de omkadering in het gedrang.

Vanleenhove

Omwille van de vragen die ik hierover in het verleden heb gesteld, heeft de Vlaamse regering stappen gezet. Het kabinet van minister Vanderpoorten heeft deze kwestie op het federale niveau aangekaart. Het is tenslotte de taak van de federale regering om dit probleem op te lossen.

Na heel wat discussie heeft de federale regering een ontwerp van koninklijk besluit opgesteld. In dit ontwerp van koninklijk besluit wordt de aflossingstermijn verlengd. Op die manier zouden de scholen meer tijd krijgen om het verschuldigde kapitaal af te lossen. Bovendien zouden de vaste annuïteiten door vaste kapitaalaflossingen worden vervangen. Hierdoor zouden de te betalen kapitaalaflossingen niet langer blijven stijgen, maar door een vast en op voorhand gekend bedrag worden vervangen. Deze maatregel zou het de scholen makkelijker maken om een langetermijnplanning op te stellen.

Voormalig minister Daems en minister Reynders hebben op dit vlak toezeggingen gedaan. Dit dossier is destijds evenwel in een lade blijven liggen. Tijdens de besprekingen van het Lambermontakkoord is het weer naar boven gekomen. Het is toen gebruikt om het CdH te overtuigen.

Sindsdien is dit dossier weer in een lade terechtgekomen. Uiteindelijk is daar niets meer van in huis gekomen. Ik dring erop aan dat er een verdere activering komt. Ik betreur dat de minister hier niet is en dat ze de pers boven het parlement verkiest. Ik dring er bij de leden van de meerderheid die goede connecties hebben met de federale ministers, op aan dat ze aandacht voor deze kwestie vragen. Misschien komt er dan eindelijk eens een oplossing. Het gaat hier immers over onze jongeren. Dat was alles wat ik nog aan het voorstel van resolutie wou toevoegen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik stel vast dat we in het vervolg moeten proberen om in de voormiddag met de heer Martens te debatteren. De toon is dan enigszins anders dan wanneer we met hem debatteren in de late namiddag of de vooravond.

Ik wil reageren omdat de heer Martens gisteren heeft gezegd dat we als meerderheid bijna hebben gesmeekt om het voorstel van resolutie mee te mogen ondertekenen. Beste Luc, het zal heel lang

duren vooraleer ik een smeebede tot u richt. Ik zou dat namelijk moeilijk over mijn hart kunnen krijgen. Het is wel een goed voorstel van resolutie. Daarom heeft de meerderheid in de commissie na een kleine maar fundamentele amendering gezegd dat ze deze terechte vraag kan onderschrijven.

De voorbije jaren hebben we over dit onderwerp meer dan eens boeiende debatten gevoerd. We hebben gesproken over de architectonische omgevingskwaliteiten. Er waren zelfs mensen die zeiden dat we een en ander in een veel breder perspectief moeten plaatsen, namelijk dat van de toekomstige inplanting van de gebouwen in het licht van de ruimtelijke structuur. Dat levert ook weer een pakket omgevingsfactoren op. Het is heel moeilijk om initiatieven te nemen in verband met de uitbouw van de schoolinfrastructuur.

Mijnheer Martens, ik ben het met u eens : ik vind ook niet dat er op dit ogenblik een persconferentie moet worden gehouden over het onderwerp waarover we nu debatteren. We hebben in de commissie meermaals gevraagd wanneer de alternatieve voorstellen klaar zouden zijn. We hebben altijd gehoord dat daarover overleg wordt gepleegd met de inrichtende machten. Er kan echter ook overleg worden gepleegd met de privé-sector.

Ik heb gisteren naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen het debat aangezwengeld. Ik wist ook niet dat er vandaag letterlijk en figuurlijk te elfder ure een persconferentie zou zijn, terwijl dit voorstel van resolutie wordt besproken. De regering zou beter hier een toelichting geven. We zouden natuurlijk geen fundamenteel debat kunnen voeren, maar het zou getuigen van respect voor het parlement.

We hebben al heel wat gedaan. Voor het leerplichtonderwijs is er tijdens deze legislatuur 10 miljard bij gekomen. Het grote probleem is dat de achterstand steeds groter wordt. In de commissie hebben we daar ook de redenen voor opgesomd. In de jaren zestig en zeventig was er een explosieve toename van het aantal schoolgebouwen. Die zijn nu aan renovatie toe. Bovendien hebben scholen nu andere noden. De Vlaamse overheid kan via de huidige financieringsformules geen oplossing bieden.

Louter budgettair kan geen enkele regering – welke samenstelling ze ook heeft – dit oplossen. Daarom doe ik een oproep om te zoeken naar PPS-formules, in welke vorm dan ook. Ik ben benieuwd naar de resultaten van de persconferentie en de stand van zaken hierover.

Van Baelen

Ook andere PPS-formules kunnen op kritiek stuiten. We zeggen wel eens dat er in een stads- of dorpscentrum een schoolgebouw kan komen met beneden winkels en eventueel wat kantoren, maar dan zal snel de discussie ontstaan over reclame in de directe omgeving van schoolgebouwen. Misschien moeten we een aantal principiële tegenkantingen die we in het verleden hebben geformuleerd, laten varen, om op middellange termijn een oplossing te kunnen bieden voor de infrastructuur.

We moeten het Nederlandse model ernstig overwegen. Hierbij zijn gemeenten niet enkel een mogelijke inrichter of regisseur van het onderwijs. We moeten de vraag durven stellen of in Vlaanderen de gemeenten – met overdracht van middelen – een belangrijke taak kunnen opnemen voor de huisvesting van het leerplichtonderwijs, in het bijzonder voor het kleuter- en lager onderwijs.

In Nederland is deze oefening gemaakt, met de overdracht van middelen. We zien dat dit de uitwisseling van schoolgebouwen vergemakkelijkt en dat er meer multifunctionele gebouwen komen. Gemeenten zijn ook meer geneigd om de bouw van nieuwe infrastructuur, zoals een gemeentehuis, bibliotheek of cultureel centrum, te beschouwen als een gemeenschapsaangelegenheid en niet alles in hokjes te plaatsen. Dit kan perspectieven bieden, maar ik voeg er in een adem aan toe dat het niet kan dat alleen de financiële last wordt overgedragen naar de gemeenten, en wij hier onze handen in onschuld wassen.

Ik doe een oproep om dit – samen met alle democratische fracties – ernstig te onderzoeken. Het zou goed zijn mocht de regering, samen met de oppositie, nog tijdens deze legislatuur een aantal aanzetten geven voor nieuwe formules.

We kunnen de bestaande formules niet zomaar afbouwen. Daarvoor heeft vooral de inrichtende macht van het vrij gesubsidieerd onderwijs de voorbije jaren en decennia te belangrijke investeringen gedaan. We kunnen dit niet plots, zoals de heer Martens het noemt, 'verstaatsen'. Dit mag niet de bedoeling zijn.

Elke regeringsonderhandeling, met welke partijen ook, zal met de huidige formule geen oplossing kunnen bieden voor de problemen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dit is een goed voorstel van resolutie.

Ik sluit me aan bij de woorden van de heer De Meyer, dat we dringend de boodschap moeten krijgen van de federale regering dat het BTW-tarief voor schoolgebouwen kan zakken van 21 naar 6 percent.

De DIGO subsidieert de schoolgebouwen voor ongeveer 70 percent. Door de BTW ontstaat er een onrechtstreekse afvloeiing van gelden naar het federale niveau. Dit wordt dan op z'n Belgisch opgesplitst. Met de dotatie die Vlaanderen krijgt van de federale overheid subsidiëren we eigenlijk opnieuw het federale niveau. Dit is een beetje Kafkaïens.

De belangrijke problematiek van de schoolgebouwen is in de commissie voor Onderwijs al heel dikwijls aan bod gekomen. Dat de lijsten en de wachttijden langer worden, maakt ons allemaal een beetje zenuwachtig. Die achterstand is vooral begonnen in het begin van de jaren negentig, met het opleggen van de Maastrichtnorm toen in Onderwijs alleen maar kon worden bespaard op het kleine gedeelte dat niet ging naar lonen en wedden, en dus naar infrastructuur. Van daaruit is de achterstand gegroeid. Als nu heel even opnieuw creatief moet worden omgesprongen met geld, kan dat opnieuw niet worden afgewend op lonen en wedden en is er maar één post over. Dat is het noodlot van het departement Onderwijs. Ik kan alleen maar de woorden van de heer Van Nieuwerkerke herhalen, namelijk dat er vlug meer geld zal moeten komen voor Onderwijs.

Ik steun ook de heer Van Baelen in het aanreiken van het Nederlands model waarbij de gemeenten de motor worden in het voorzien van accommodatie voor het leerplichtonderwijs tot 12 jaar. Hiervoor moeten in dat geval de nodige middelen aan de gemeenten worden aangereikt, dat kan niet anders.

Er zijn nog andere dringende zaken. Er zijn scholen die bijvoorbeeld in moeilijkheden komen : ze krijgen geen brandpreventieverslag meer omdat de veiligheidsvoorschriften die vandaag gelden haaks staan op het karakter van de gebouwen van de jaren zestig. Er moeten dringend renovaties en aanpassingen gebeuren aan die gebouwen. De veiligheidsnormen en brandvoorzieningsvereisten zijn terecht. Vermits die door de overheid worden opgelegd, moet de overheid daar een oplossing voor trachten te vinden. Er zal echter veel creativiteit en inventiviteit nodig zijn om die oplossingen te bedenken.

De Cock

In de aanvangsteksten voor de DIGO staat dat ook centra voor volwassenenonderwijs en CBE's, de centra voor basiseducatie, deel moeten kunnen uitmaken van de DIGO. Er is de vraag op het veld om dit te doen, maar het is nog niet gebeurd. Ik denk dat de druk groter zal worden en dat we met het concept van levenslang en levensbreed leren niet anders zullen kunnen dan daaraan tegemoet komen. Op dit vlak is er nog heel wat te doen.

Het is ongelukkige timing dat er nu een persconferentie wordt georganiseerd. Ik heb het gevoel dat er niet genoeg respect is voor het parlement.

Een sombere omgeving stemt niet tot studeren, en we moeten onze jonge mensen een zo goed mogelijke accommodatie aanreiken. Een slechte accommodatie en slecht onderhouden gebouwen geven dikwijls aanleiding tot onaangepast gedrag, graffiti en dergelijke. We moeten dus de hand ook wel eens in eigen boezem steken.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, Groen ! steunt dit voorstel van resolutie voor 100 percent. Onze gemeenschappelijke zorg is verwoord in het regeerakkoord waar al te lezen was dat er voor de scholeninfrastructuur inspanningen moesten worden geleverd. Ik deel de zorg van de collega's die zeggen dat de schoolomgeving voor leerlingen en leraars erg belangrijk is, los van de veiligheid. Deze aspecten zijn al aangebracht.

Ik deel ook de analyse van de heer Martens dat we naar de toekomst moeten kijken. Wat zal een school betekenen in de 21e eeuw ? De open leercentra is maar één model, want we weten nog niet hoe we de volgende eeuw zullen leren. We moeten verder kijken dan de volgende 5 jaar. Het klassieke schoolgebouw zal er in de toekomst waarschijnlijk anders uitzien.

Anderzijds zijn er ook geen toverformules. De middelen nemen wel toe. Maar niet alleen het aanbod stijgt, maar ook de vraag. We zijn steeds aangewezen op achtervolgen, en de kloof wordt steeds groter. Realisme noopt me te zeggen dat we dit ook niet met heel veel meer middelen zullen oplossen. We zullen heel erg innovatief moeten denken. Ik heb het ooit gehad over wonen boven scholen, naar analogie met wonen boven winkels. Daar werd toen wat lacherig over gedaan, maar het is maar een idee. We kunnen niet alle heil verwachten van PPS. Men spreekt tegenwoordig over die privé-

partners bij allerlei soorten dienstverlenende instellingen, zoals rustoorden. Maar men moet ze ook vinden. We moeten ernstig gaan nadenken over alle mogelijkheden en voorstellen terzake. Dat is de opdracht waar we voor staan.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, uiteraard zal mijn fractie dit voorstel van resolutie steunen. Het is immers een heel belangrijk voorstel, dat de juiste klemtonen legt.

De problematiek van de financiering van de schoolgebouwen is natuurlijk een historisch gegeven. Het is niet alleen in deze zittingsperiode dat we daarmee worstelen : dit was ook al het geval in de zittingsperiodes daarvoor. Zolang ik het parlement al van nabij volg, is dit een cruciaal probleem. Voor dit probleem bestaat er geen uitkomst via het huidige systeem van financiering van schoolgebouwen. Diverse leden hebben dit hier al beaamd. Het probleem wordt des te prangender, daar de gemiddelde toestand van onze schoolgebouwen er, zacht uitgedrukt, niet op vooruitgaat. De meeste schoolgebouwen hebben een zeer respectabele leeftijd en voldoen bouwtechnisch niet meer aan de minimale vereisten inzake veiligheid qua arbeidsomgeving en inzake brandveiligheid. Het is geen toeval dat er voor schoolgebouwen andere normen op het vlak van brandveiligheid gelden dan voor andere publieke gebouwen. We moeten ons daar eens goed rekenschap van geven. Dit is heel merkwaardig. In de wetgeving heeft men dus al een loopje genomen met de feitelijk bestaande behoeften. Men heeft de wetgeving aangepast aan het tekort aan financieringskracht.

In deze discussie is er nu sprake van een momentum, daar de discussie breder is geworden dan het financiële. Vandaag is het mogelijk geworden veel creatiever na te denken over de mogelijke financieringswijze van schoolgebouwen bij de poging die gordiaanse knoop te ontwarren. Er zijn de verschillende mogelijkheden die PPS kunnen bieden, maar er is ook PPP. Daar bestaat meer ervaring mee. Vandaag bestaat er de ruimheid van geest om daar, over de grenzen tussen de netten heen, over te willen nadenken. Er is het voorbeeld van Nederland. Ik wil absoluut niet per se de pleitbezorger zijn van het Nederlandse model. Maar we kunnen gaan kijken wat daar in de praktijk gebeurt. We moeten nadenken over een nieuwe rol van de gemeenten terzake. U zult weliswaar van mij begrijpen dat ik niet vind dat de Vlaamse overheid de hete aardappel

Voorhamme

gewoon kan doorschuiven naar de gemeentelijke budgetten. Die budgetten worden rechtstreeks en onrechtstreeks reeds met allerlei dingen geconfronteerd. Dit zou dus volledig onbillijk zijn. Maar ik denk wel dat de gemeenten hier een iets andere rol in zouden kunnen spelen.

Dit moet alleszins goed onderzocht worden, vooral ook omdat de rol van schoolgebouwen nu anders is dan 30 tot 40 jaar geleden. Daar is iedereen het mee eens. Dan spreek ik nog niet van schoolgebouwen die 100 jaar geleden zijn opgericht, en nog altijd dienst doen. In het rapport 'Accent op talent' werd daar uitdrukkelijk de aandacht op gevestigd.

Zelfs als daar een consensus over zou bestaan, kunnen we niet overschakelen op nieuwe onderwijsvormen, hoewel die absoluut nodig zijn, als we dat moeten doen met de structuur van de vele verouderde schoolgebouwen. De manier waarop de vernieuwing van het onderwijs vorm moet krijgen, maakt het noodzakelijk dat we over nieuwe ruimtelijke structuren kunnen beschikken.

Dat zal niet op één dag verwezenlijkt zijn, want er is tijd voor nodig, maar we hebben ten minste een concept nodig. Daarom moet alvast bij elk werk dat in een schoolgebouw wordt uitgevoerd, en zeker bij het optrekken van nieuwe schoolgebouwen gedacht worden in de richting van de nieuwe structuurschets van de school van de 21e eeuw.

De normen die nu door de DIGO voor financiering worden gehanteerd, stemmen helemaal niet overeen met de criteria van die nieuwe concepten. Dat leidt op zich al tot dilemma's voor de bouwheer die op een financiering van de DIGO een beroep willen doen.

Daarnaast is er ook de rol van het schoolgebouw als gemeenschapsgebouw. Het wordt hoe langer hoe duidelijker dat het levenslang leren moeilijk te organiseren is in leeftijdsgroepen, en dat het niet vol te houden is dat schoolgebouwen uitsluitend ter beschikking staan van een bepaalde leeftijd. Zo is het helemaal niet meer financierbaar.

Trouwens voor het volwassenenonderwijs, een belangrijk onderdeel van het levenslang leren, voorziet de Vlaamse overheid niet in een financiering. De gemeenten die daar een belangrijke rol in spelen, en in de toekomst gedwongen zullen zijn hun rol nog uit te breiden om te kunnen beantwoorden aan de behoeften, financieren dat volledig uit eigen kas. Dat levert problemen op met de capaciteit van

de infrastructuur voor het volwassenenonderwijs. In een nieuw concept moet de school dan ook veel meer zijn dan alleen maar een basisschool of een secundaire school. Het gebouw moet voor ruimere toepassingen kunnen worden gebruikt.

Gisteren hebben we tijdens de begrotingsbespreking een discussie gevoerd over kinderopvang en de manier waarop we dat willen organiseren. In een wereld van tweeverdieners zou het weleens heel nuttig kunnen zijn in kinderopvang te voorzien op dezelfde sites als het basisonderwijs – zo niet in hetzelfde gebouw, dan toch in een aanpalend gebouw. Ouders met zowel kinderen in de basisschool en de kleuterschool als in de kinderkribbe moeten soms, voor ze naar het werk rijden, met de wagen naar drie verschillende plaatsen in de omgeving om hun kinderen af te zetten. Daarmee creëren we niet alleen veel stress, maar ook node-loze mobiliteitsstromen. Van klantvriendelijkheid kan zo geen sprake zijn. Dat heeft te maken met het concept van de sites waarop schoolgebouwen staan.

Er moet worden nagedacht over de combinatie van gebouwen. Ik denk aan experimenten met een combinatie van huisvestingsbeleid, schoolbeleid en OCMW-beleid in de vorm van diensten- en seniorencentra. Het klinkt misschien paradoxaal om senioreninfrastructuur te koppelen aan infrastructuur voor jongeren, maar dat is het niet. De combinatie van senioren en kinderen, en van seniorenflats en scholen of opvang, kan een synergie doen ontstaan. Zo kan worden gedacht aan een gemeenschappelijke keuken. Ook op financieel vlak kan dit voordelen opleveren. Deze voorstellen zijn niet te nemen of te laten, maar ze verdienen het om goed te worden bestudeerd.

We steunen daarom het voorstel van resolutie. Ik onderschrijf het idee van de heer Van Baelen. Er moet snel werk worden gemaakt van de uitvoering ervan. De rest van de legislatuur lijkt me daartoe te kort. In elk geval moet het deel uitmaken van de onderhandelingen over een toekomstige Vlaamse regering.

In Antwerpen werd naar aanleiding van een netoverschrijdend overleg, een commissie van deskundigen in het leven geroepen die zich buigt over het concept of structuurplan van de hedendaagse en toekomstgerichte school. De criteria zullen moeten worden vertaald in een financiering van de DIGO. De commissie moet uitzoeken hoe PPS- en PPP-formules kunnen slagen. We zijn gestart met een concept van screening van de brandveiligheid. De cyclus duurt 5 jaar. In het brandweerkorps werd

Voorhamme

daartoe een speciale cel opgericht die met retributies werkt. De dienstverlening is gratis voor alle schoolgebouwen, ook voor die van het vrije net. Dat is mogelijk dankzij de retributie van particulieren en klanten. Het is niet slecht om naast het toekomstig Vlaams initiatief, ook initiatieven die van de basis komen, te steunen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik geef een korte duiding van ons standpunt terzake, want het betreft een heel belangrijk dossier. Het jaarverslag 2002 van de dienst Infrastructuur moet ernstig worden genomen. De financiële beleidsruimte in Vlaanderen voor schoolinfrastructuur scoort op dit moment slecht. De wachtlijst van honderden dossiers en met een gemiddelde tijd van 5 jaar, is alarmerend. De vragen in de resolutie zijn gegrond. Investeren in schoolgebouwen mag niet worden beschouwd als investeren in stenen – deze op het eerste gezicht algemene zin, heeft veel diepgang. De bijkomende investeringseffecten moeten zo goed mogelijk worden gemeten teneinde doelmatig te kunnen handelen. De financiële beleidsruimte voor schoolinfrastructuur moet worden aangepast. Onze fractie zal het voorstel tot resolutie steunen.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb een kleine toevoeging aan dit debat. In het verleden heb ik over dit dossier vaak interpellaties gehouden en vragen gesteld.

Ik onderschrijf volledig de teneur van het voorstel van resolutie. Ik hoop dat we in de toekomst meer aandacht zullen hebben voor de toegankelijkheid voor andersvaliden. Ik begrijp dat dit in dit voorstel van resolutie niet tot uiting komt. Het is toch een heikel punt. We hebben het vaak over inclusie-onderwijs. Niet alleen openbare gebouwen maar ook scholen – zeker scholen – moeten toegankelijk zijn voor andersvaliden. De nood aan gebouwen is anno 2003 totaal anders dan in 1950.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

Ik wil hierbij – net als enkele parlementsleden – opmerken dat ik de afwezigheid van de regering betreurt. De regering heeft over ditzelfde onderwerp op hetzelfde tijdstip een persconferentie belegd. De regering mist hiermee een kans om haar belangstelling voor het parlement te tonen. Een omstandig antwoord van de regering zou hier vandaag op zijn plaats geweest zijn. Dan zou de pers trouwens hier aanwezig geweest zijn. We moeten dit dus niet aan de mensen van de pers verwijten maar aan de regering. Ik hoop dat u deze boodschap overbrengt aan de ministers waar u contact mee hebt.

VERZOEKSCHRIFT over de hervorming van het hoger onderwijs voor sociale promotie
– 1972 (2003-2004) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid over het verzoekschrift over de hervorming van het hoger onderwijs voor sociale promotie.

De heer Callens, verslaggever, verwijst naar het schriftelijk verslag.

De heer Vanleenhove, verslaggever, verwijst naar het schriftelijk verslag.

Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie ? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen om 14.15 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 12.29 uur.*
